

รหัสโครงการ SUT7-706-50-12-79

รายงานการวิจัย

สมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบ
ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล
**Liquid-Liquid Equilibrium of Ternary Mixtures involving
in Biodiesel Production**

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

รหัสโครงการ SUT7-706-50-12-79

รายงานการวิจัย

สมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบ
ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

**Liquid-Liquid Equilibrium of Ternary Mixtures involving
in Biodiesel Production**

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์ ดร. ชีระสุด สุขกำเนิด

สาขาวิชาวิศวกรรมเคมี

สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์

ผู้ร่วมวิจัย

นางสาวสุจิตรา ดวงศรี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

กรกฎาคม 2554

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณบริษัทไบโอเอ็นเนอจีพลัส จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์น้ำมันไบโอดีเซล กรม
วิทยาศาสตร์บริการที่วิเคราะห์เส้นเชื่อมวัฏภาค และการวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล คือ น้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน น้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม และน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน จากการทำการทดลองตั้งแต่อุณหภูมิ 35 ถึง 55 องศาเซลเซียสพบว่า น้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน และ น้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม เป็นสมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวแบบที่ 1 ในขณะที่ น้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน เป็นสมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวแบบที่ 2 โดยเส้นโค้งการละลายเปลี่ยนแปลงกับอุณหภูมิอย่างไม่มีนัยสำคัญ

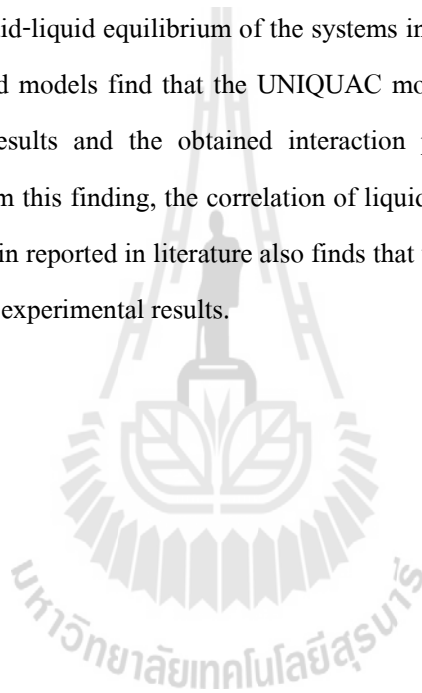
การศึกษาความสัมพันธ์สมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวโดยการใช้แบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์ UNIQUAC NRTL และ UNIFAC-Dortmund พบว่า แบบจำลอง UNIQUAC ให้ผลการคำนวณที่ใกล้เคียงกับค่าที่ได้จากการทดลองมากที่สุดโดยค่า Interaction parameter ที่ได้ไม่ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิ เพื่อยืนยันผลการศึกษา การศึกษาความสัมพันธ์สมดุลวิภาคของน้ำมันไบโอดีเซลจากสบู่ดำ-เมธานอล-กลีเซอริน โดยใช้แบบจำลอง UNIQUAC NRTL และ UNIFAC-Dortmund พบว่า แบบจำลอง UNIQUAC ให้ค่าที่ใกล้เคียงกับผลที่ได้จากการทดลองมากที่สุดเช่นกัน

ABSTRACT

This research project aims to study the liquid-liquid equilibrium (LLE) of ternary mixtures that are related to biodiesel production. The systems of biodiesel-methanol-glycerin, of biodiesel-methanol-palm oil and of biodiesel-palm oil-glycerin were investigated at the temperature ranging from 35 to 55°C. From the experiment, it is found that the systems of biodiesel-methanol-glycerin and of biodiesel-methanol-palm oil are type 1 LLE and the systems of biodiesel-palm oil-glycerin are type 2 LLE and the solubility curves change insignificantly with temperatures.

The correlation of liquid-liquid equilibrium of the systems investigated with the UNIQUAC, NRTL and UNIFAC-Dortmund models find that the UNIQUAC model gives the closest calculated values to the experimental results and the obtained interaction parameters are independent of temperature. In order to confirm this finding, the correlation of liquid-liquid equilibrium of biodiesel from *Jatropha*-methanol-glycerin reported in literature also finds that the UNIQUAC model yields the closest calculated values to the experimental results.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
การศึกษาสมดุลวิภาคของของผสมสามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิต น้ำมันไบโอดีเซล.....	5
ชนิดสมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลว ของของผสมสามองค์ประกอบ	6
การประมาณการค่าคงที่ของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์สำหรับสมดุล วิภาคของเหลว-ของเหลว.....	9
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ตัวแปรที่ทำการวิจัย	14
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	14
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	16
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการทดลอง	20
อภิปรายผล	26
บทที่ 5 บทสรุป	
สรุปผลการวิจัย	42

ข้อเสนอแนะ	42
บรรณานุกรม	44
ภาคผนวก	46
ประวัติผู้วิจัย	53

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1 ชนิดของแผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบ	8
2.2 แผนภูมิสมมูลของระบบของเหลว 3 ชนิด แบบที่ 1.....	9
4.1 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	19
4.2 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	20
4.3 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	21
4.4 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	22
4.5 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	22
4.6 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	23
4.7 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	24
4.8 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	25
4.9 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	27
4.10 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	28
4.11 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	29

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.12 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	30
4.13 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	31
4.14 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วน โดยโมล.....	31
4.15 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล Jatropha-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	33
4.16 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล Jatropha-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	33
4.17 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล Jatropha-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	34
4.18 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล Jatropha-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล.....	34
4.19 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	36
4.20 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	36
4.21 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไบ โอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส และเส้นเชื่อมวิภูภาคจากการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก.....	38

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.22 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส และเส้นเชื่อมวิภูภาคจากการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วน โดยน้ำหนัก.....	39
4.23 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส และเส้นเชื่อมวิภูภาคจากการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วน โดยน้ำหนัก.....	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ในการออกแบบและควบคุมกระบวนการผลิต (Processes) และ/หรือ อุปกรณ์ในปฏิบัติการเฉพาะหน่วย (Unit operations) ที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรมเคมี ข้อมูลทางด้านอุณหพลศาสตร์เคมี (Chemical engineering thermodynamics) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสารละลาย (Solution thermodynamics) และสมดุลระหว่างวัฏภาค (Phase equilibrium) มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด การขาดข้อมูลเหล่านี้ อาจทำให้ กระบวนการผลิต และ/หรือ ปฏิบัติการเฉพาะหน่วยไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่สามารถควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติตามต้องการได้ จากนโยบายของทางรัฐบาลที่มุ่งเน้นการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มจึงทำให้ข้อมูลทางด้านอุณหพลศาสตร์เคมีของน้ำมันไบโอดีเซล, น้ำมันปาล์ม, กลีเซอรินและสารเคมีอื่นๆที่ใช้ในการผลิต และ/หรือ เป็นผลพลอยได้จากการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล มีความสำคัญในการออกแบบ และ/หรือ ควบคุมกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและได้น้ำมันไบโอดีเซลที่มีคุณภาพตามต้องการ

ข้อมูลทางด้านอุณหพลศาสตร์เคมีของน้ำมันไบโอดีเซล, น้ำมันปาล์ม, กลีเซอรินและสารเคมีอื่นๆที่ใช้ในการผลิต และ/หรือ เป็นผลพลอยได้จากการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล มีความสำคัญต่อการออกแบบ และ/หรือ การควบคุมกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลดังนี้

1.1.1 การสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematical model) สำหรับปฏิกริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชันระหว่างน้ำมันปาล์มและเมธานอลเพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องปฏิกรณ์ในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล เนื่องจากปฏิกริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชันที่ใช้ในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลโดยทั่วไปเป็นปฏิกริยาเคมีที่ไม่ได้เป็นเนื้อเดียวกัน (Heterogeneous reaction) เนื่องจากสารตั้งต้น (น้ำมันปาล์มและเมธานอล) ตลอดจนผลิตภัณฑ์ (กลีเซอรินและน้ำมันไบโอดีเซล) ไม่ละลายเข้าด้วยกัน (Partially miscible) ดังนั้นแบบจำลองทางคณิตศาสตร์สำหรับปฏิกริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชันที่ใช้ในการอธิบายและออกแบบเครื่องปฏิกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินปฏิกริยาจำเป็นจะต้องมีข้อมูลทางการถ่ายเทมวลระหว่างวัฏภาค (Interfacial mass transfer) ข้อมูลทางจลนพลศาสตร์เคมี (Kinetics) และข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมี ในขณะที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรายงานข้อมูลทางจลนพลศาสตร์เคมีของปฏิกริยา ทรานส์เอสเตอริฟิเคชันระหว่างน้ำมันปาล์มและเมธานอลไว้แล้ว (Chuhaymak and Sookkumnerd, 2005) ไม่ปรากฏว่าได้มีผู้ใดศึกษาและรายงานข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมีของของผสมที่เกี่ยวข้องกับปฏิกริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชันไว้อย่างครบถ้วน (Chiu et al., 2005) ดังนั้นข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์

ที่จะได้เมื่อสิ้นสุดโครงการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบเครื่องปฏิกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินปฏิกิริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชัน อนึ่ง การศึกษาการถ่ายเทมวลระหว่างวัฏภาคที่เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชันจะดำเนินการภายหลัง

1.1.2 การแยกชั้นน้ำมันไบโอดีเซล-กลีเซอริน และการล้างน้ำมันไบโอดีเซลด้วยน้ำ โดยปกติข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมีของสมดุลระหว่างวัฏภาคของเหลว-ของเหลว (Liquid-Liquid Equilibrium หรือ LLE) จะถูกใช้ในการออกแบบปฏิบัติการเฉพาะหน่วยในการแยกชั้นและการล้าง (Treyball, 1981) ดังนั้น ข้อมูลทางด้านอุณหพลศาสตร์เคมีของสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบปฏิบัติการเฉพาะหน่วยสำหรับการแยกชั้นและล้างน้ำมันไบโอดีเซลที่ผลิตได้

1.1.3 การกลั่นแยกเมธานอลออกจากน้ำมันไบโอดีเซลและการกลั่นแยกเมธานอลออกจากกลีเซอริน โดยปกติการออกแบบ และ/หรือ ควบคุมการกลั่นจะต้องใช้ข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์ของสมดุลระหว่างของเหลวและไอ (Vapor-Liquid Equilibrium) ในการกลั่นแยกเมธานอล ออกจากน้ำมันไบโอดีเซลและออกจากกลีเซอรินนั้น โดยปกติจะทำการกลั่นแยกภายใต้สภาวะสูญญากาศ (Vacuum) ดังนั้น สารละลายในวัฏภาคไอ (Vapor phase) สามารถอนุโลมให้มีการประพฤติตัวแบบแก๊สอุดมคติ (Ideal gas) ได้ แต่สารละลายในวัฏภาคของเหลว (Liquid phase solution) จำเป็นที่จะต้องศึกษาด้วยสัมประสิทธิ์กัมมันต์ (Activity coefficient) และอัตราส่วนโดยโมล (mole fraction) ของสารเคมีในวัฏภาคไอและของเหลว ณ จุดสมดุลสามารถหามาได้จากสมการ

$$\gamma_i x_i f_i^0 = y_i P \quad (1-1)$$

โดยที่ γ_i คือสัมประสิทธิ์กัมมันต์ของสาร i ในสารละลายของเหลว, x_i คืออัตราส่วนโดย โมลของสาร i ในสารละลายของเหลว, y_i คืออัตราส่วนโดย โมลของสาร i ในสารละลายไอ, f_i^0 คือฟูกาซิตีของสาร i ในสภาวะของเหลว, และ P คือ ความดัน ดังนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับสัมประสิทธิ์กัมมันต์ที่จะได้จากข้อเสนอโครงการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบและ/หรือ ควบคุมอุปกรณ์ปฏิบัติการเฉพาะหน่วยที่ใช้ในการกลั่นแยกเมธานอลและกลีเซอริน

โดยสรุป ข้อมูลทางด้านอุณหพลศาสตร์เคมีที่จะได้จากโครงการนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematical model) สำหรับปฏิกิริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชันระหว่างน้ำมันปาล์มและเมธานอล เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบและควบคุมปฏิบัติการเฉพาะหน่วยที่ใช้ในการแยกชั้นและการล้างน้ำมันไบโอดีเซลด้วยน้ำหลังจากเสร็จสิ้น

ปฏิกิริยา และเป็นประโยชน์ต่อการกลั่นเมธานอลออกจากน้ำมันไบโอดีเซล ฯลฯ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ทั้งนี้ ในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะทำการทดลองเพื่อศึกษาสมดุลของเหลว-ของเหลวของของผสมกลีเซอริน-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม, กลีเซอริน-เมธานอล-น้ำมันไบโอดีเซล, และ กลีเซอริน-น้ำมันปาล์ม-น้ำมันไบโอดีเซล จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการทดลองที่ได้มาคำนวณหาสัมประสิทธิ์กิจกรรม และนำสัมประสิทธิ์กิจกรรมที่คำนวณได้ไปใช้ในการหาค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ในแบบจำลองสำหรับสัมประสิทธิ์กิจกรรม อาทิ UNIQUAC และ NRTL ต่อไป รวมถึงการเปรียบเทียบกับผลการทำนายโดยใช้แบบจำลองสัมประสิทธิ์กิจกรรม UNIFAC-Dortmund

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล
- 1.2.2 เพื่อศึกษาแบบจำลองของสัมประสิทธิ์กิจกรรม (Activity coefficient) ของของผสมของสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล
- 1.2.3 เพื่อหาค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองสำหรับสัมประสิทธิ์กิจกรรม
- 1.2.4 เพื่อประยุกต์ใช้แบบจำลองของสัมประสิทธิ์กิจกรรมในการออกแบบกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล โดยเฉพาะในขั้นตอนของการดำเนินการปฏิกิริยาทรานเอสเตอริฟิเคชัน (Transesterification reaction) การแยกชั้น (Phase separation) และการล้าง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีขอบเขตที่จะศึกษาสถานะสมดุลของเหลว-ของเหลว (Liquid-liquid equilibrium) ของของผสมสามองค์ประกอบที่ประกอบด้วยสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล อาทิ เอสเตอ์ของกรดไขมัน ไตรกลีเซอไรด์ เมธานอล และ กลีเซอริน ที่อุณหภูมิระหว่าง 25 องศาเซลเซียส ถึง 55 องศาเซลเซียส ทั้งนี้ จากผลการทดลองดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการหาแบบจำลองที่เหมาะสมสำหรับสัมประสิทธิ์กิจกรรม (Activity Coefficient) และค่าพารามิเตอร์ที่สอดคล้องกับแบบจำลองนั้นๆ

อนึ่ง ข้อเสนอที่ได้จากโครงการวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและปรับปรุงปฏิบัติการเฉพาะหน่วย (Unit operations) ที่ใช้ในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล อาทิ เครื่องปฏิกรณ์ (Reactor) การ

แยกชั้น (Phase separator) การกลั่นสุญญากาศเพื่อแยกเมธานอล (Vacuum distillation) และการล้าง (Washing) เป็นต้น

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป ข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมีที่จะได้จากโครงการวิจัยนี้จะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ในการศึกษาจลนพลศาสตร์เคมีของปฏิกิริยาทรานเอสเตอริฟิเคชันในกรณีที่สารตั้งต้นไม่ได้เป็นเนื้อเดียวกัน (Heterogeneous transesterification reaction) ในกรณีนี้ ข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมีจะเป็นประโยชน์ต่อการคำนวณความเข้มข้นของสารตั้งต้นที่อยู่ในทั้งสองวัฏภาคซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งยวดในการศึกษาจลนพลศาสตร์เคมีของปฏิกิริยาทรานเอสเตอริฟิเคชันในกรณีที่สารตั้งต้นไม่ได้เป็นเนื้อเดียวกัน

1.4.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมีที่จะได้จากโครงการวิจัยนี้จะทำให้การออกแบบและควบคุมอุปกรณ์ปฏิบัติการเฉพาะหน่วย (Unit operation) ที่ใช้ในกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาสมมูลวิทยาของของผสมสามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

โดยปกติ ข้อมูลทางด้านอุณหพลศาสตร์เคมีเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการออกแบบเครื่องปฏิกรณ์สำหรับการดำเนินปฏิกิริยาที่ไม่เป็นเนื้อเดียวกัน หรือ Heterogeneous reaction (Doraiswamy, 2001) และออกแบบอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติการเฉพาะหน่วย (McCabe et al., 2001; Treyball, 1981) ทั้งนี้ สำหรับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์ทางเคมีของสารเคมีที่เกี่ยวข้องจะเป็นประโยชน์ต่อการทำนายอัตราการเกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเตอริฟิเคชัน และการออกแบบอุปกรณ์ที่ใช้ในการล้าง, การแยกชั้น และการกลั่นแยกเมธานอลและกลีเซอริน ดังได้กล่าวไว้แล้วในส่วนของความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลพบว่า แบบจำลอง NRTL (Zhang et al. 2003a), UNIQUAC (Zhang et al. 2003a; Zhang et al. 2003b; Malinoski, 2001), Wilson (Chiu et al., 2005) และ UNIFAC (Suppes and Dasari, 2003; Malinowski, 2001) ถูกใช้ในการศึกษาและ/หรือออกแบบกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล อย่างไรก็ตาม ยังไม่เคยมีการเปรียบเทียบผลการทำนายที่ได้จากแบบจำลองต่างๆกับผลการทดลองจริง โดยค่าพารามิเตอร์ต่างๆของแบบจำลอง NRTL และ UNIQUAC ที่ใช้ในการคำนวณล้วนมาจากการประมาณการด้วย Software ทางด้าน Process simulation อาทิ HYSIS เท่านั้น จากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมพบว่า มีเพียงบทความของ Chiu และคณะ (Chiu et al., 2005) ที่ได้ทำการศึกษาสัมประสิทธิ์กัมมันต์ของสารละลายสององค์ประกอบ (Binary mixture) เมธานอล-น้ำมันไบโอดีเซล และ เมธานอล-กลีเซอริน ที่ 100°C และ 120°C และหาค่าพารามิเตอร์สำหรับใช้ในแบบจำลอง Wilson เพื่อใช้ในการอธิบายสัมประสิทธิ์กัมมันต์ในสารละลายสององค์ประกอบ อย่างไรก็ตาม บทความของ Chiu และคณะ มีข้อบกพร่องที่สำคัญสองประการ กล่าวคือ 1) ไม่มีข้อมูลการทดลองที่ 25°C-60°C ซึ่งเป็นช่วงอุณหภูมิที่โดยปกติใช้ในการดำเนินปฏิกิริยา, การแยกชั้น และการล้าง และ 2) แบบจำลอง Wilson ไม่สามารถใช้ในกรณีที่สารเคมีเมื่อผสมกันแล้วจะแยกออกเป็นวัฏภาคของเหลว 2 วัฏภาค ดังเช่นในกรณีของของผสม 3 องค์ประกอบ กลีเซอริน-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม, กลีเซอริน-เมธานอล-น้ำมันไบโอดีเซล, และ กลีเซอริน-น้ำมันปาล์ม-น้ำมันไบโอดีเซลได้ (Prausnitz et al., 1986)

ดังนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่า เมื่อข้อเสนอโครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง จะมีข้อมูลทางอุณหพลศาสตร์เคมีในช่วงอุณหภูมิระหว่าง 25 องศาเซลเซียส ถึง 55 องศาเซลเซียส ที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบเครื่องปฏิกรณ์ และอุปกรณ์ปฏิบัติการเฉพาะหน่วยที่ใช้ในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล อาทิ พารามิเตอร์ที่ใช้ในแบบจำลอง UNIQUAC และ NRTL รวมถึงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำนายสภาวะสมดุลวัฏภาคด้วย UNIFAC-Dortmund อันจะส่งผลให้โรงงานน้ำมันไบโอดีเซลที่ใช้ข้อมูลอุณหพลศาสตร์เคมีนี้ในการออกแบบมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

2.2 ชนิดสมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลว ของของผสมสามองค์ประกอบ

วัฏภาค หมายถึงส่วนหนึ่งของระบบที่มีความเป็นเนื้อเดียวกัน (homogeneous) โดยตลอด และแยกออกจากวัฏภาคอื่นๆ ของระบบโดยขอบเขตระหว่างกันที่เรียกว่าพื้นผิวระหว่างภาค (interface) วัฏภาคจึงอาจหมายถึง ก๊าซ ของเหลว สารละลาย หรือของแข็งที่เป็นเนื้อเดียวกัน

กระบวนการอุตสาหกรรมหลายประเภทเกี่ยวข้องกับระบบสามองค์ประกอบ เช่น กระบวนการสกัด (extraction) กระบวนการล้าง (leaching) กระบวนการตกผลึก (crystallization) และ กระบวนการกลั่น (distillation) ในหัวข้อนี้จะกล่าวแยกเป็นสองหัวข้อคือ ระบบที่มีของแข็งเป็นตัวถูกละลายในตัวทำละลาย 2 ชนิด กับระบบที่มีของเหลวเป็นทั้งตัวทำละลายและตัวถูกละลาย ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อหลังเพื่อแสดงความสัมพันธ์กับงานที่ต้องใช้

ระบบของเหลว 3 ชนิด (Ternary liquid system) เป็นระบบที่พบบ่อยในกระบวนการอุตสาหกรรมซึ่งนำตัวทำละลายชนิดหนึ่งมาสกัดตัวถูกละลายที่เป็นของเหลวที่ละลายในสารละลายของตัวทำละลายอีกชนิดหนึ่ง ตัวทำละลายทั้ง 2 นี้ จะละลายในกันและกันได้น้อยมาก หรือไม่ละลายเลย จึงเรียกระบบนี้ว่า ระบบของเหลว 3 ชนิด ส่วนกระบวนการสกัดเรียกว่า การสกัดของเหลวด้วยของเหลว (liquid – liquid extraction)

ระบบของเหลว 3 ชนิดที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ A, B และ C แสดงสมดุลของการอยู่ร่วมกันขององค์ประกอบทั้ง 3 แตกต่างกันไป 4 แบบ ขึ้นอยู่กับการละลายในกันและกัน ดังนี้

แบบที่ 1 (Type 1)	A และ B ละลายในกันและกันได้หมด
	A และ C ละลายในกันและกันได้หมด
	B และ C ละลายในกันและกันได้บ้าง
แบบที่ 2 (Type 2)	A และ B ละลายในกันและกันได้บ้าง
	B และ C ละลายในกันและกันได้บ้าง
	A และ C ละลายในกันและกันได้หมด

แบบที่ 3 (Type 3)	A และ B B และ C และ A และ C ต่างละลายในกันและกันได้บ้าง
แบบที่ 4 (Type 4)	ทั้ง A, B และ C ต่างละลายในกันและกันได้หมด

แผนภูมิสมมูลของระบบของเหลว 3 ชนิด แบบต่างๆ แสดงในรูปที่ 2.1 ก) – ง)
เมื่อ A คือตัวถูกละลาย B คือตัวทำละลายราฟไฟเนต และ C คือตัวทำละลายเอ็กซ์แทรก

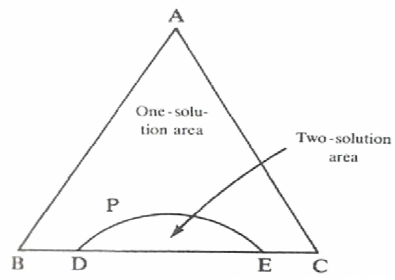
รูปที่ 2.1 ก) เป็นแบบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบที่พบกันมากที่สุด และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมในกระบวนการสกัดของเหลวด้วยของเหลวได้มากที่สุด เช่น ระบบคลอโรฟอร์ม – น้ำ – กรดอะซิติก ระบบเบนซีน – เอทานอล – น้ำ ระบบทอลูอิน – น้ำ – กรดอะซิติก และระบบไอโซโพรพิลอีเทอร์ – น้ำ – กรดอะซิติก เป็นต้น เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น การละลายในกันและกันจะเพิ่มขึ้น เส้นโค้งค่าการละลายจึงลดต่ำลง พื้นที่ใต้เส้นโค้งค่าการละลายซึ่งแสดงถึงระบบสองวัฏภาคจึงลดลงด้วยจนถึงอุณหภูมิหนึ่ง T_c การละลายของ A, B และ C จะสมบูรณ์หมดที่ส่วนประกอบ G เรียกว่า ส่วนประกอบสารละลายวิกฤต และ T_c คือ อุณหภูมิสารละลายวิกฤต

รูปที่ 2.1 ข) เป็นแบบที่ 2 เช่นระบบนอร์มัลเฮปเทน-เมทิลไซโคลเฮกเซน-น้ำ การละลายของ A ใน B และของ B ใน C ไม่สูงมากนัก เส้นโค้งค่าการละลายจึงแยกจากกัน ในระบบที่การละลายของ A ใน B และของ B ใน C ค่อนข้างสูง เส้นโค้งค่าการละลายจะรวมเข้าด้วยกันกลายเป็นบริเวณเดียวกัน การละลายเช่นนี้ อาจได้จากระบบขององค์ประกอบเช่นเดียวกัน แต่เพิ่มอุณหภูมิทำให้การละลายดีขึ้น

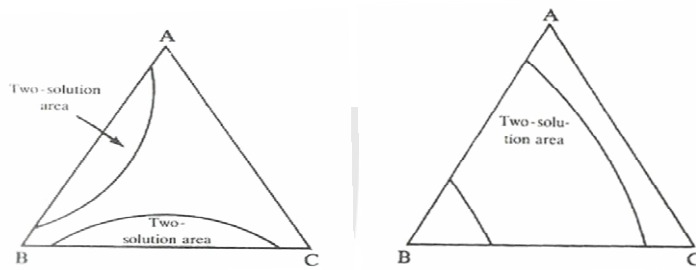
รูปที่ 2.1 ค) แสดงแบบที่ 3 ซึ่งไม่ค่อยพบ บริเวณที่มีการละลายในกันและกันหมด มีวัฏภาคเดียวคือ บริเวณตรงกลาง

รูปที่ 2.1 ง) แสดงแบบที่ 4 นั่นคือไม่ปรากฏเส้นค่าการละลายของเหลวทั้ง 3 ชนิด รวมตัวเป็นเนื้อเดียวกันหมดในทุกๆ อัตราส่วน ระบบนี้แยกได้โดยการกลั่นเท่านั้น

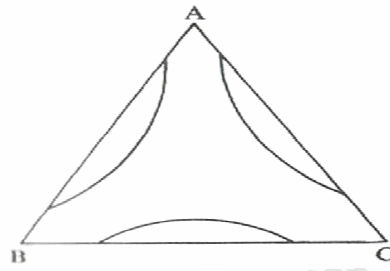
เนื่องจากระบบของเหลว 3 ชนิด แบบที่ 1 (Type 1) เป็นแบบที่พบกันมากที่สุด รองลงมาจึงเป็นแบบที่ 2 ดังนั้น จึงขอนำมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้อธิบายแผนภูมิสมมูลของระบบของเหลว 3 ชนิด โดยละเอียดต่อไป

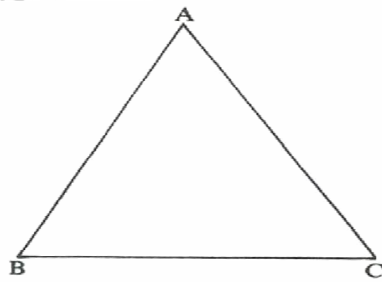
(ก) Type 1

(ข) Type 2

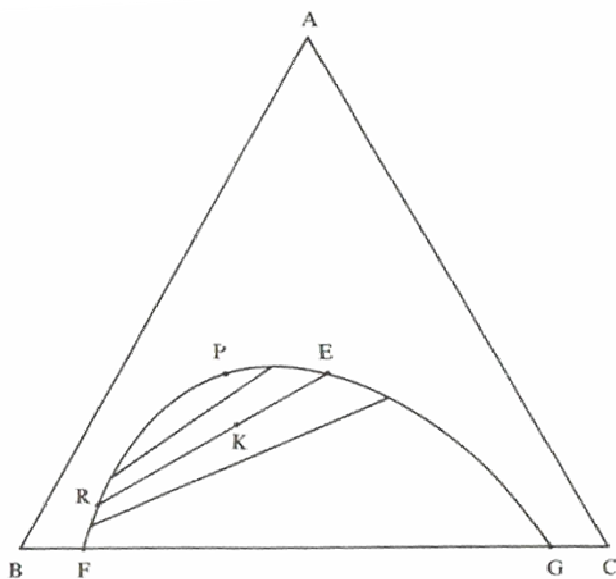

(ค) Type 3

(ง) Type 4

รูป 2.1 ชนิดของแผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบ

รูปที่ 2.2 แผนภูมิสมมูลของระบบของเหลว 3 ชนิด แบบที่ 1

เมื่อ A คือตัวถูกละลาย B คือตัวทำละลายราฟไฟเนต และ C คือตัวทำละลายเอกซ์แทรก

การละลายของตัวทำละลายราฟไฟเนต กับตัวทำละลายเอกซ์แทรกแสดงโดยเส้นค่าการละลาย (solubility curve) FPG พื้นที่เหนือเส้นโค้งค่าการละลายแสดงถึงระบบที่มีวัฏภาคเดียวคือ A, B และ C ละลายในกันและกันได้หมดเป็นเนื้อเดียวกัน พื้นที่ใต้เส้นโค้งค่าการละลายแสดงถึงระบบที่มีสองวัฏภาคอยู่ร่วมกันที่สมดุล วัฏภาคหนึ่งประกอบด้วย A ละลายใน B เป็นส่วนใหญ่ มี C อยู่เล็กน้อยแทนด้วยเส้นโค้ง ค่าการละลาย FP วัฏภาคนี้คือวัฏภาคราฟไฟเนต (raffinate phase)

2.3 การประมาณการค่าคงที่ของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์สำหรับสมดุลวัฏภาคของเหลวของเหลว

ณ จุดสมดุลกายภาพระหว่างสองวัฏภาค ทั้งสองวัฏภาคต้องมีศักย์เคมี (Chemical potential) ที่เท่ากัน (Smith et al., 2001) หรือ

$$\begin{aligned}\mu_A^1 &= \mu_A^2 \\ \mu_B^1 &= \mu_B^2 \\ \mu_C^1 &= \mu_C^2\end{aligned}\tag{2-1}$$

เมื่อ μ_i^N คือ ศักย์เคมีของสาร i ในวัฏภาค N

สมการ (2-1) สามารถเขียนในรูปฟูกาซิตี (Fugacity) ได้ว่า (Smith et al., 2001)

$$\begin{aligned}\hat{f}_A^1 &= \hat{f}_A^2 \\ \hat{f}_B^1 &= \hat{f}_B^2 \\ \hat{f}_C^1 &= \hat{f}_C^2\end{aligned}\quad (2-2)$$

เมื่อ \hat{f}_i^N คือ ฟูกาซิตีของสาร i ในวัฏภาค N

ทั้งนี้ ฟูกาซิตีสามารถแสดงผลคูณของสัมประสิทธิ์กัมมันต์ (Activity coefficient) สัดส่วนโมล (Mole fraction) และความดันไอ ดังแสดงในสมการที่ (2-3)

$$\begin{aligned}\gamma_A^1 x_A^1 P_A^{sat} &= \gamma_A^2 x_A^2 P_A^{sat} \\ \gamma_B^1 x_B^1 P_B^{sat} &= \gamma_B^2 x_B^2 P_B^{sat} \\ \gamma_C^1 x_C^1 P_C^{sat} &= \gamma_C^2 x_C^2 P_C^{sat}\end{aligned}\quad (2-3)$$

หรือ

$$\begin{aligned}\gamma_A^1 x_A^1 &= \gamma_A^2 x_A^2 \\ \gamma_B^1 x_B^1 &= \gamma_B^2 x_B^2 \\ \gamma_C^1 x_C^1 &= \gamma_C^2 x_C^2\end{aligned}\quad (2-4)$$

เมื่อ γ_i^N คือ สัมประสิทธิ์กัมมันต์ของสาร i ในวัฏภาค N x_i^N คือ สัดส่วนโดยโมลของสาร i ในวัฏภาค N และ P_i^{sat} คือ ความดันไอของสาร i ในสภาวะสารบริสุทธิ์ ณ อุณหภูมิเดียวกัน

ทั้งนี้ สัมประสิทธิ์กัมมันต์ของสารสามารถหาจากการทดลอง แบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์และการหาค่าพารามิเตอร์สำหรับแบบจำลองจากผลการทดลอง

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย 2 ชนิด คือ

2.3.1. แบบจำลอง NRTL (Non-random two liquid model) โดยอาศัยความคิดพื้นฐานของ Wilson พลังงานกิบส์ส่วนเกิน (Excess Gibbs Energy) หรือ G^E สามารถแสดง (Prausnitz et al., 1986) ดังสมการ (2-5)

$$\frac{G^E}{RT} = \sum_{i=1}^m x_i \frac{\sum_{j=1}^m \tau_{ji} G_{ji} x_j}{\sum_{l=1}^m G_{li} x_l} \quad (2-5)$$

เมื่อ G^E คือ พลังงานกิบส์ส่วนเกิน R คือ ค่าคงที่ของก๊าซ T คือ อุณหภูมิ x_i คือ สัดส่วนโมลของสาร i m คือ จำนวนของสารในระบบ และ

$$\begin{aligned} G_{ji} &= \exp(-\alpha_{ji} \tau_{ji}) \\ \tau_{ji} &= \frac{g_{ji} - g_{ii}}{RT} \\ \alpha_{ji} &= \alpha_{ij} \end{aligned} \quad (2-6)$$

ทั้งนี้ α_{ji} คือ พารามิเตอร์แสดงถึงการผสมแบบไม่สุ่มซึ่งขึ้นอยู่กับสาร i และ j (ปกติมีค่าระหว่าง 0.2 ถึง 0.47) g_{ji} คือ พารามิเตอร์คุณลักษณะพลังงาน (Energy parameter characteristic) สำหรับอันตรปฏิกิริยาของสาร i - j

จากสมการ (2-5) สัมประสิทธิ์กัมมันต์สามารถหาได้จากการหาค่าอนุพันธ์เทียบกับจำนวนโมลของสาร i ซึ่งจะได้ (Prausnitz et al., 1986)

$$\ln \gamma_i = \frac{\sum_{j=1}^m \tau_{ji} G_{ji} x_j}{\sum_{l=1}^m G_{li} x_l} + \sum_{j=1}^m \frac{G_{ij} x_j}{\sum_{l=1}^m G_{li} x_l} \left[\tau_{ij} - \frac{\sum_{r=1}^m \tau_{rj} G_{rj} x_r}{\sum_{l=1}^m G_{lj} x_l} \right] \quad (2-7)$$

อนึ่ง ในทางปฏิบัติพารามิเตอร์ α_{ji} จะถูกกำหนดให้มีค่าใกล้เคียงกับคู่ของสารที่มีโครงสร้างทางเคมีคล้ายคลึงกันและ τ_{ji} จะหาจากการเปรียบเทียบค่าที่ได้จากการคำนวณกับผลการทดลอง

2.3.2 แบบจำลอง UNIQUAC (Universal quasi-chemical theory) โดยอาศัยความคิดพื้นฐานของ Wilson และพัฒนาแนวความคิดต่อจาก NRTL พลังงานกิบส์ส่วนเกิน (Excess Gibbs Energy) หรือ G^E สามารถแสดง (Prausnitz et al., 1986) ดังสมการ (2-8)

$$\frac{G^E}{RT} = \left(\frac{G^E}{RT} \right)_{\text{combination}} + \left(\frac{G^E}{RT} \right)_{\text{residual}} \quad (2-8)$$

เมื่อ

$$\left(\frac{G^E}{RT}\right)_{combination} = \sum_{i=1}^m x_i \ln \frac{\phi_i^*}{x_i} + \frac{z}{2} \sum_{i=1}^m q_i x_i \ln \frac{\theta_i}{\phi_i^*} \quad (2-9)$$

$$\left(\frac{G^E}{RT}\right)_{residual} = -\sum_{i=1}^m q_i' x_i \ln \left(\sum_{j=1}^m \theta_j' \tau_{ji} \right)$$

โดยที่

$$\phi_i^* = \frac{r_i x_i}{\sum_{j=1}^m r_j x_j}$$

$$\theta_i = \frac{q_i x_i}{\sum_{j=1}^m q_j x_j} \quad (2-10)$$

$$\theta_i' = \frac{q_i' x_i}{\sum_{j=1}^m q_j' x_j}$$

$$\tau_{ij} = \exp\left(-\frac{a_{ij}}{T}\right)$$

เมื่อ r_i คือ ค่าคงที่ที่ขึ้นอยู่กับขนาดโมเลกุลของสารบริสุทธิ์ q_i คือ ค่าคงที่ที่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ผิวภายนอกของโมเลกุลของสารบริสุทธิ์ q_i' คือ ค่าคงที่ที่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ผิวภายนอกของโมเลกุลของสารบริสุทธิ์ในกรณีที่มีน้ำหรือแอลกอฮอล์ α_{ij} คือ พารามิเตอร์พลังงานสำหรับอันตรปฏิกิริยาของสาร i - j

จากสมการ (2-9) สัมประสิทธิ์กัมมันต์สามารถหาได้จากการหาอนุพันธ์เทียบกับจำนวนโมลของสาร i ซึ่งจะได้ (Prausnitz et al., 1986)

$$\ln \gamma_i = \ln \frac{\phi_i}{x_i} + \frac{z}{2} q_i \ln \frac{\theta_i}{\phi_i^*} + l_i - \frac{\phi_i}{x_i} \sum_{j=1}^m x_j l_j - q_i' \ln \left(\sum_{j=1}^m \theta_j' \tau_{ji} \right) + q_i' - q_i' \sum_{j=1}^m \frac{\theta_j' \tau_{ji}}{\sum_{k=1}^m \theta_k' \tau_{kj}} \quad (2-11)$$

เมื่อ z คือ เลข coordination number (กำหนดให้เท่ากับ 10) และ

$$l_i = \frac{z}{2} (r_j - q_j) - (r_j - 1) \quad (2-12)$$

อนึ่ง ในทางปฏิบัติพารามิเตอร์ r_i , q_i และ q_i' สามารถหาได้จากตารางในเอกสารต่างๆ หรือประมาณจากแบบจำลอง UNIFAC (Prausnitz et al., 1986) และ a_{ij} จะหาจากการเปรียบเทียบที่ได้จากการคำนวณกับผลการทดลอง

2.3.3. แบบจำลอง UNIFAC-Dortmund (Universal Functional group Activity Coefficient-Dortmund)

โดยอาศัยความคิดพื้นฐานของ Wilson, NRTL และพัฒนาแนวความคิดต่อจาก UNIQUAC พลังงานกิบส์ส่วนเกิน (Excess Gibbs Energy) หรือ G^E สามารถแสดง (Prausnitz et al., 1986) ดังสมการ (2-13)

$$\ln \gamma_i = 1 - V_i' + \ln V_i' - 5q_i \left(1 - \frac{V_i}{F_i} + \ln \left(\frac{V_i}{F_i} \right) \right) + \sum_k v_k^{(i)} (\ln \Gamma_k - \ln \Gamma_k^{(i)}) \quad (2-13)$$

โดยที่

$$V_i' = \frac{r_i^{3/4}}{\sum_j x_j r_j^{3/4}} \quad (2-14)$$

และ

$$\begin{aligned} V_i &= \frac{r_i}{\sum_j x_j r_j} \\ r_i &= \sum_k v_k^{(i)} R_k \\ F_i &= \frac{q_i}{\sum_j x_j q_j} \\ q_i &= \sum_k v_k^{(i)} Q_k \end{aligned} \quad (2-15)$$

เมื่อ r_i และ R_i คือ ค่าคงที่ที่ขึ้นอยู่กับขนาดโมเลกุลของสารบริสุทธิ์และหมู่ฟังก์ชัน q_i และ Q_i คือ ค่าคงที่ที่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ผิวภายนอกของโมเลกุลของสารบริสุทธิ์และหมู่ฟังก์ชัน พารามิเตอร์ R_i และ Q_i สามารถหาได้จากตารางในเอกสารต่างๆ

$$\ln \Gamma_k = Q_k \left(1 - \ln \left(\sum_m \theta_m \Psi_{mk} \right) - \sum_m \frac{\theta_m \Psi_{km}}{\sum_n \theta_n \Psi_{nm}} \right) \quad (2-16)$$

$$\Psi_{nm} = \exp \left(- \frac{a_{nm} + b_{nm} T + c_{nm} T^2}{T} \right) \quad (2-17)$$

จากสมการที่ (2-13) เป็นสมการของแบบจำลอง modified UNIFAC หรือ UNIFAC-Dortmund ซึ่งมีการปรับปรุงสมการที่แสดงถึงผลของปริมาตรของสาร ดังสมการที่ (2-14) และมีการปรับปรุงสมการที่ใช้อธิบายพารามิเตอร์คุณลักษณะพลังงานที่เป็นฟังก์ชันกับอุณหภูมิ ดังสมการที่ (2-14) ซึ่งความแตกต่างจาก original UNIFAC ที่ไม่ได้คำนึงถึงผลของอุณหภูมิ

ทั้งนี้ แบบจำลอง UNIFAC จะใช้ทดสอบกับผลการทดลองที่ได้ ในขณะที่การหาค่าคงที่ของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์ NRTL และ UNIQUAC จะหาจากการสร้างเส้นโค้งการละลาย ใช้ประโยชน์จากความสามารถในการละลายซึ่งกันและกันของสารที่ละลายเข้าด้วยกันได้บางส่วนหาค่าคงที่ของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์สำหรับสารที่ละลายเข้าด้วยกันได้บางส่วน สร้าง Tie line และใช้ประโยชน์ของ Tie line ในการหาค่าคงที่ของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์สำหรับสารที่ละลายเข้าด้วยกันได้โดยสมบูรณ์ (Completely miscible) จากการแก้สมการที่ 2-4 ร่วมกันกับดุลมวลสาร (Material balance)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ตัวแปรที่ทำการวิจัย

1. อุณหภูมิที่ทำการทดลอง
2. องค์ประกอบของของผสมสามองค์ประกอบ

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องก๊าซโครมาโตกราฟี (Gas chromatography)
2. อ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ (Temperature-controlled water bath)
3. บิวเรต ขนาด 25 และ 50 มิลลิลิตร
4. ปิเปต และปิเปตอัตโนมัติ
5. บีกเกอร์
6. หลอดหยด
7. เทอร์โมมิเตอร์
8. กระดาษกรอง
9. ขวดรูปชมพู่
10. หลอดเซนทรีฟิว+ฝา
11. ซ้อนตักสาร
12. หลอดแก้ว
13. เครื่องชั่งทศนิยม 4 ตำแหน่ง
14. แท่งคนสาร
15. นาฬิกาจับเวลา

3.2.2 สารเคมีที่ใช้ในการวิจัย

1. น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์
2. น้ำมันไบโอดีเซล (Fatty Acid Methyl Ester, FAME)
3. เมทานอล
4. กาลีเซอไรด์

3.2.3 วิธีการทดลอง

ก. การไทเทรตหาจุดขุ่น (Cloud point titration)

1. ทำการเตรียมสารละลายของเหลวเนื้อเดียวกันน้ำมันไบโอดีเซลและเมธานอลที่มีสัดส่วนมวลต่อปริมาตรของน้ำมันไบโอดีเซลเท่ากับ 80:20, 70:30, 60:40, 50:50, 40:60, 30:70, 20:80, 10:90 และ 0:100 กรัมต่อมิลลิลิตร
2. เทสารละลายที่มีสัดส่วนมวลต่อปริมาตรของน้ำมันไบโอดีเซลเท่ากับ 80:20 ในข้อ 1 ลงในเครื่องแก้วขนาด 250 มิลลิลิตรสำหรับดำเนินปฏิกิริยาที่ควบคุมอุณหภูมิได้
3. เชื่อมต่อเครื่องแก้วกับอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ จนกระทั่งอุณหภูมิของสารละลายในเครื่องแก้วเท่ากับ 35 องศาเซลเซียส
4. ไทเทรตด้วยกลีเซอไรด์ สังเกตความขุ่นของสารละลาย หยุดการไทเทรตเมื่อสารละลายเปลี่ยนจากใสเป็นขุ่น บันทึกปริมาตรของกลีเซอไรด์ที่ใช้ในการไทเทรต
5. ทำการทดลองข้อ 3 – 5 ซ้ำ แต่เปลี่ยนสัดส่วนมวลต่อปริมาตรของน้ำมันไบโอดีเซลเป็น 70:30, 60:40, 50:50, 40:60, 30:70, 20:80, 10:90 และ 0:100 กรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ
6. ทำการเตรียมสารละลายของเหลวเนื้อเดียวกันกลีเซอไรด์และเมธานอล ที่มีสัดส่วนมวลต่อปริมาตรของน้ำมันไบโอดีเซลเท่ากับ 80:20, 70:30, 60:40, 50:50, 40:60, 30:70, 20:80, 10:90 และ 0:100 กรัมต่อมิลลิลิตร
7. เทสารละลายที่มีสัดส่วนมวลต่อปริมาตรของกลีเซอไรด์เท่ากับ 80:20 ในข้อ 6 ลงในเครื่องแก้วขนาด 250 มิลลิลิตรสำหรับดำเนินปฏิกิริยาที่ควบคุมอุณหภูมิได้
8. เชื่อมต่อเครื่องแก้วกับอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ รอจนกระทั่งอุณหภูมิของสารละลายในเครื่องแก้วเท่ากับ 35 องศาเซลเซียส
9. ไทเทรตด้วยน้ำมันไบโอดีเซล สังเกตความขุ่นของสารละลาย หยุดการไทเทรตเมื่อสารละลายเปลี่ยนจากใสเป็นขุ่น บันทึกปริมาตรของน้ำมันไบโอดีเซลที่ใช้ในการไทเทรต
10. ทำการทดลองข้อ 7 – 9 ซ้ำ แต่เปลี่ยนสัดส่วนโดยมวลของกลีเซอไรด์ เป็น 70:30, 60:40, 50:50, 40:60, 30:70, 20:80, 10:90 และ 0:100 กรัมต่อมิลลิลิตรตามลำดับ
11. ทำการทดลองข้อ 2 – 5 และ 7 – 10 ซ้ำ แต่เปลี่ยนอุณหภูมิการทดลองเป็น 45 และ 55 องศาเซลเซียส ตามลำดับ
12. นำผลการทดลองมาสร้างเป็นแผนภูมิวิภาคสามเหลี่ยมสำหรับระบบเมธานอล-กลีเซอไรด์-น้ำมันไบโอดีเซล

13. ทำการทดลองข้อ 1-12 ซ้ำ แต่เปลี่ยนเป็นระบบเมธานอล-น้ำมันปาล์ม-น้ำมันไบโอดีเซล และกลีเซอไรด์-น้ำมันปาล์ม-น้ำมันไบโอดีเซล

ข. การทดลองสร้างเส้นเชื่อมวัฏภาค (Tie line)

1. ทำการผสมสารเมธานอล-กลีเซอไรด์-น้ำมันไบโอดีเซล อย่างละ 5 มิลลิลิตร ลงในหลอดเซนทรีฟิว แล้วปิดฝาเขย่าประมาณ 1 นาที

2. นำของผสมในข้อ 1 ไปแช่ในอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 12 ชั่วโมงเพื่อมั่นใจว่าระบบเข้าสู่สมดุล

3. เมื่อระบบเข้าสู่สมดุลจะแยกออกเป็น 2 วัฏภาค บันทึกระดับปริมาตรที่กั้น 2 วัฏภาคและระดับปริมาตรที่อยู่วัฏภาคด้านบนสุด

4. ใช้ปิเปตดูดเฉพาะของเหลวที่เป็นวัฏภาคด้านบน (Top phase) ในที่นี้วัฏภาคด้านบนคือวัฏภาคที่เข้มข้นด้วยไบโอดีเซล (FAME rich phase)

5. นำวัฏภาคด้านบน (Top phase) ไปวิเคราะห์หาปริมาณสารองค์ประกอบด้วยเครื่องก๊าซโครมาโตกราฟี (Gas Chromatography)

6. ทำการทดลองข้อ 1 – 5 ซ้ำ แต่เปลี่ยนอุณหภูมิการทดลองเป็น 45 และ 55 องศาเซลเซียสตามลำดับ

7. ทำการทดลองข้อ 1-6 ซ้ำ แต่เปลี่ยนเป็นระบบเมธานอล-น้ำมันปาล์ม-น้ำมันไบโอดีเซล และกลีเซอไรด์-น้ำมันปาล์ม-น้ำมันไบโอดีเซล

3.3 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 การประมาณการค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์ NRTL และ UNIQUAC สำหรับสมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

1. เขียนสมการเพื่ออธิบายค่าสัมประสิทธิ์กัมมันต์ของสารที่ละลายเข้าด้วยกันได้บางส่วนตามแบบจำลอง NRTL และ UNIQUAC

2. เขียนสมการตามสมการที่ (3-1) เพื่ออธิบายสมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของสารที่ละลายเข้าด้วยกันได้บางส่วน ที่อุณหภูมิ 35, 45 และ 55 องศาเซลเซียส โดยอาศัยข้อมูลความสามารถในการละลายเข้าด้วยกันบางส่วน (Mutual solubility)

$$\begin{aligned} \gamma_A^1 x_A^1 &= \gamma_A^2 x_A^2 \\ \gamma_B^1 x_B^1 &= \gamma_B^2 x_B^2 \end{aligned} \quad (3-1)$$

3. เขียนสมการตามสมการที่ (3-2) เพื่อหาค่าพารามิเตอร์ของของผสมสามองค์ประกอบในแบบจำลอง NRTL และ UNIQUAC ที่อุณหภูมิ 35, 45 และ 55 องศาเซลเซียส ทั้งนี้ กำหนดให้ α_{12} , α_{13} และ α_{32} ในแบบจำลอง NRTL เท่ากับ 0.3 กำหนดให้พารามิเตอร์ของสารบริสุทธิ์ (r และ q) ที่มีการรายงานไว้สำหรับ UNIQUAC และใช้ MATLAB แก้สมการเพื่อประมาณค่า τ_{12} และ τ_{21} ของแบบจำลอง NRTL และ a_{12} และ a_{21} ของ UNIQUAC

$$\begin{aligned}\gamma_A^1 x_A^1 &= \gamma_A^2 x_A^2 \\ \gamma_B^1 x_B^1 &= \gamma_B^2 x_B^2 \\ \gamma_C^1 x_C^1 &= \gamma_C^2 x_C^2\end{aligned}\quad (3-2)$$

4. นำค่า τ_{12} และ τ_{21} ของแบบจำลอง NRTL และ a_{12} และ a_{21} ของ UNIQUAC มาสร้างกราฟกับอุณหภูมิเพื่อหาความสัมพันธ์
5. ใช้ข้อมูลเส้นเชื่อมวัฏภาค และสมการที่ (3-2) และสมดุลมวลสารประมาณการค่าคงที่ของแบบจำลอง NRTL และ UNIQUAC สำหรับคู่สารที่ละลายเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์ หรือ τ_{23} และ τ_{32} และ τ_{13} และ τ_{31} ของแบบจำลอง NRTL และ a_{13} และ a_{31} และ a_{23} และ a_{32} ของ UNIQUAC โดยใช้วิธีถดถอยไม่เชิงเส้น (Nonlinear Regression)
6. สร้างแผนภูมิวัฏภาคและเส้นโค้งการละลายโดยใช้ค่าคงที่ของแบบจำลองที่ประมาณได้และเปรียบเทียบกับผลการทดลองเพื่อคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนของแบบจำลอง NRTL และ UNIQUAC

2.3.2 การศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้แบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์ UNIFAC สำหรับสมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

1. หาค่าพารามิเตอร์ต่างๆสำหรับหมู่ฟังก์ชันต่างๆ อาทิ R Q a_{mn} b_{mn} และ c_{mn} ที่มีการรายงานไว้ในวารสารทางวิชาการ ทั้งนี้ แบบจำลอง UNIFAC ที่ศึกษา คือ UNIFAC-Dortmund
2. เขียนสมการตามสมการที่ (2-2) สมดุลมวลสาร และแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund เพื่ออธิบายสมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมสามองค์ประกอบ ที่อุณหภูมิ 35, 45 และ 55 องศาเซลเซียส

3. แก๊สผสมกรในข้อ 2 เพื่อสร้างเส้นเชื่อมวัฏภาคและเส้นโค้งการละลายจากการคาดการณ์ของแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund
4. เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลที่ได้จากแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund ต่างๆ เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund สำหรับของผสมสามองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

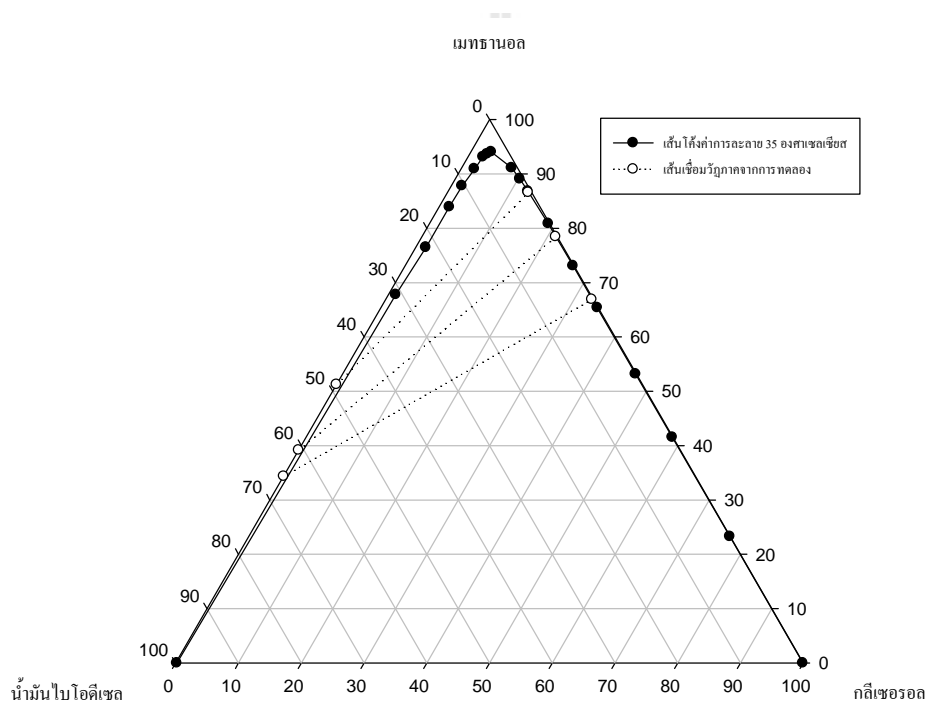

บทที่ 4

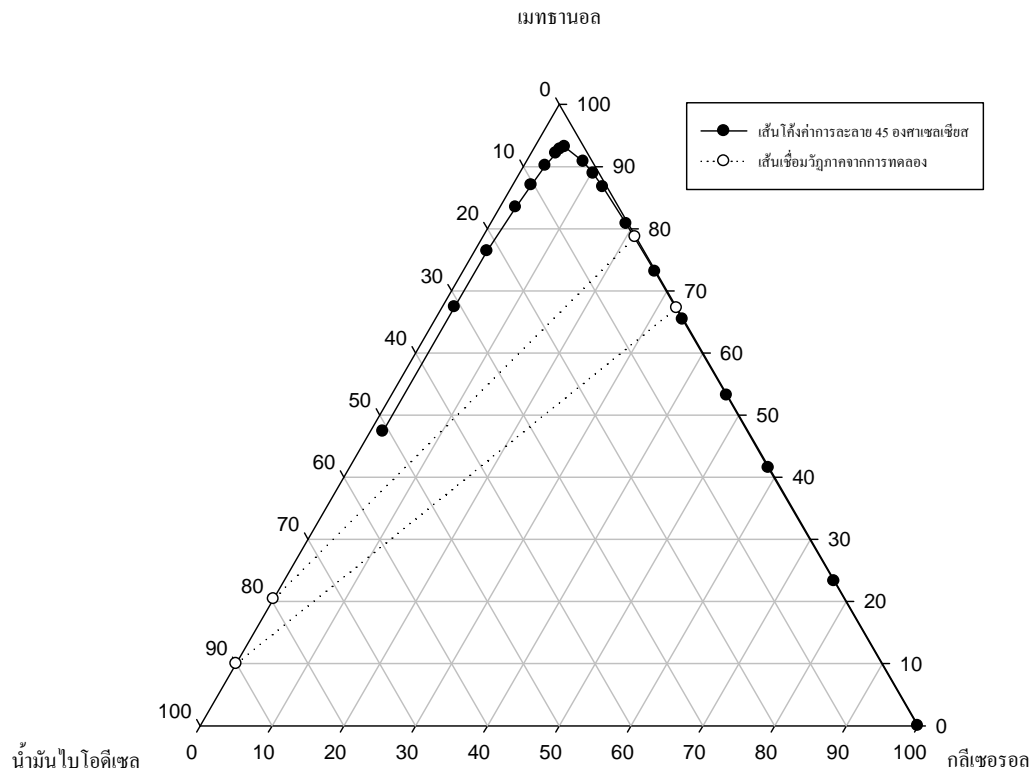
ผลการวิจัย

4.1 ผลการทดลอง

4.1.1 สมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน
แผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอรินที่อุณหภูมิ 35 45 และ 55 องศาเซลเซียสแสดงดังรูปที่ 4.1 ถึง 4.3

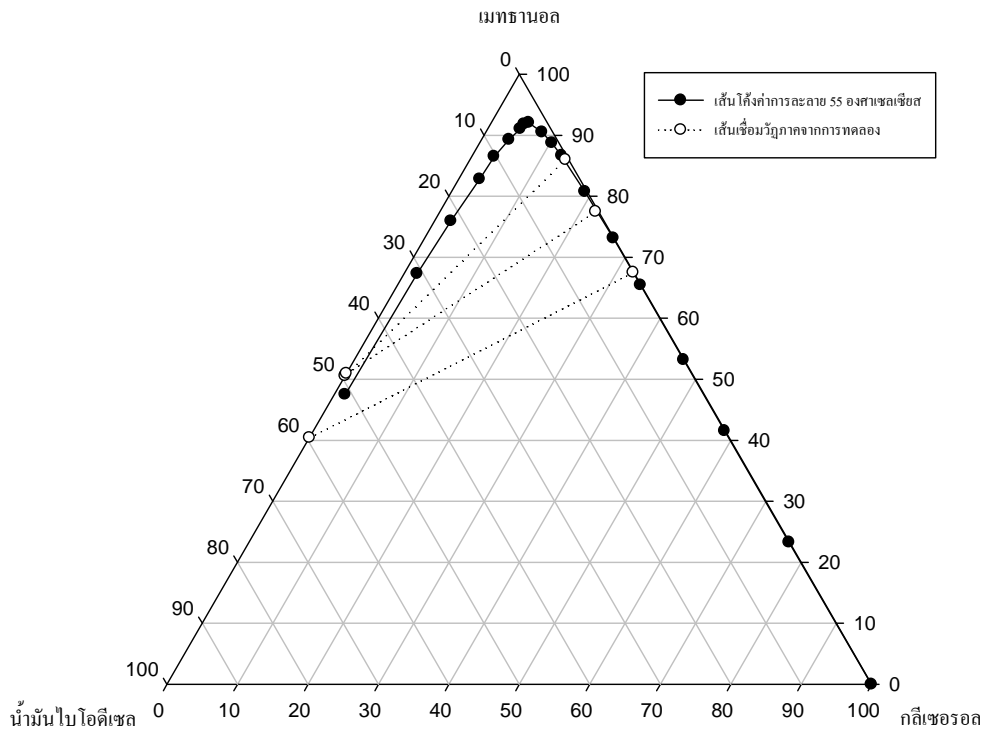

รูปที่ 4.1 แผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

รูปที่ 4.2 แผนภูมิวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอรอล ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วน โดยโมล

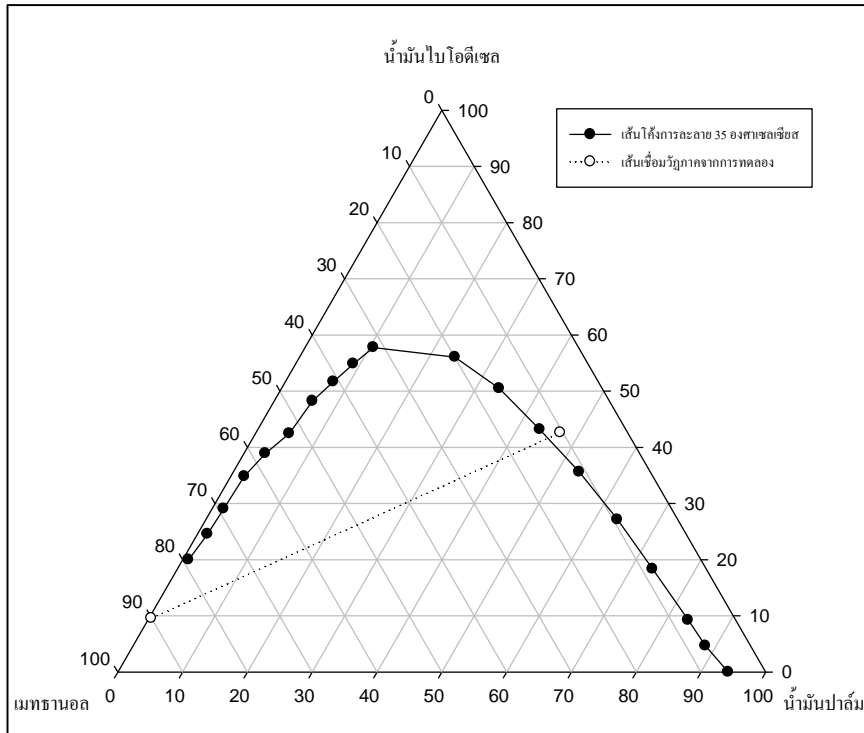

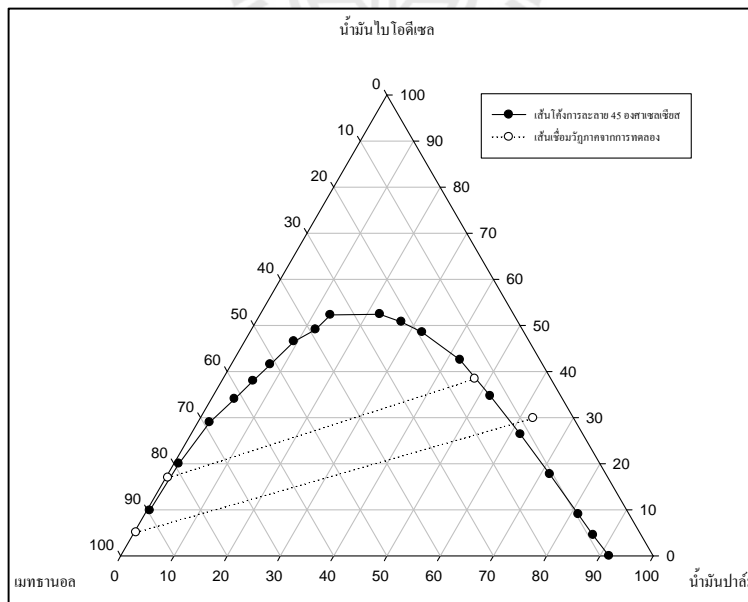
รูปที่ 4.3 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

4.1.2 สมดุลวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม

แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์มที่อุณหภูมิ 35 และ 45 องศาเซลเซียสแสดงดังรูปที่ 4.4 ถึง 4.5

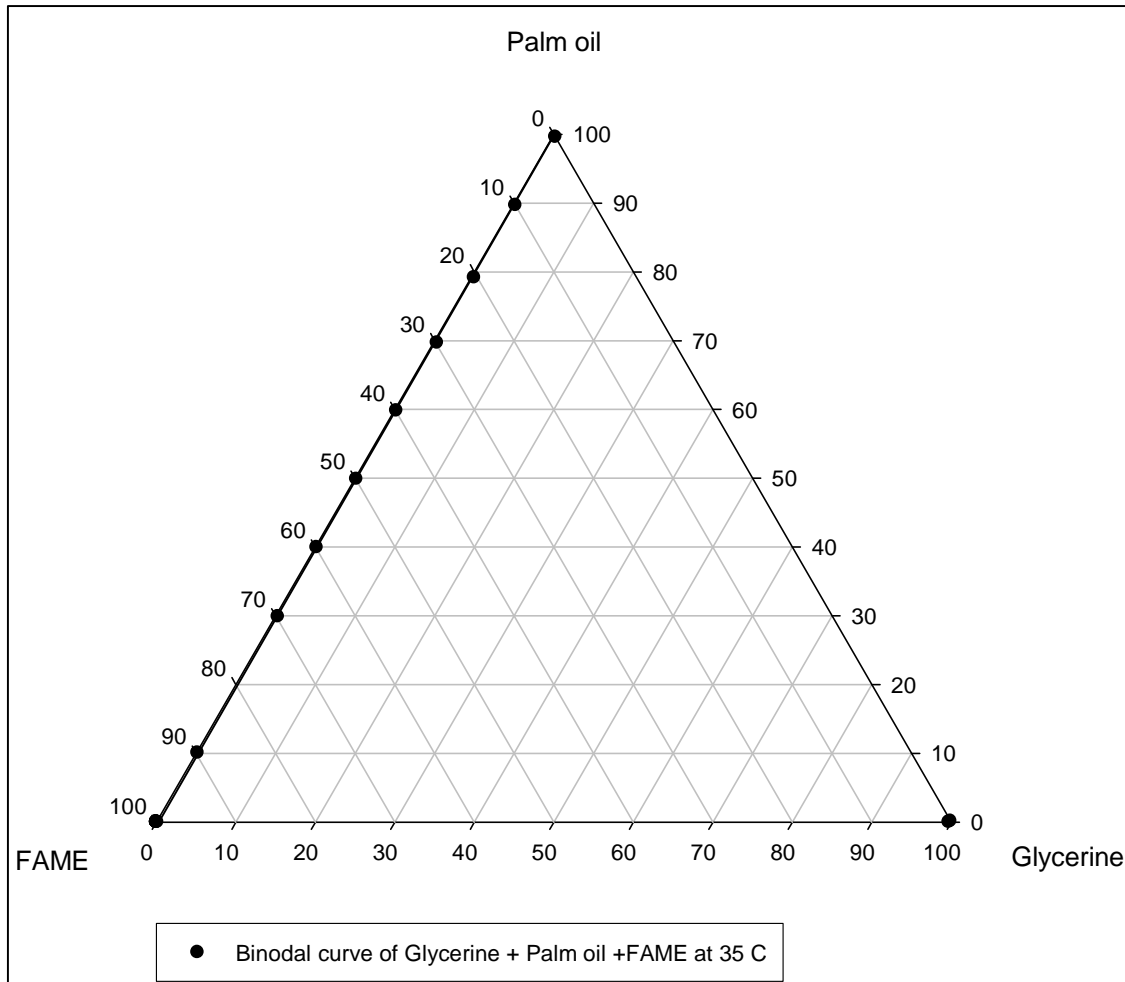

รูปที่ 4.4 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไอดีเซล-เมทานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

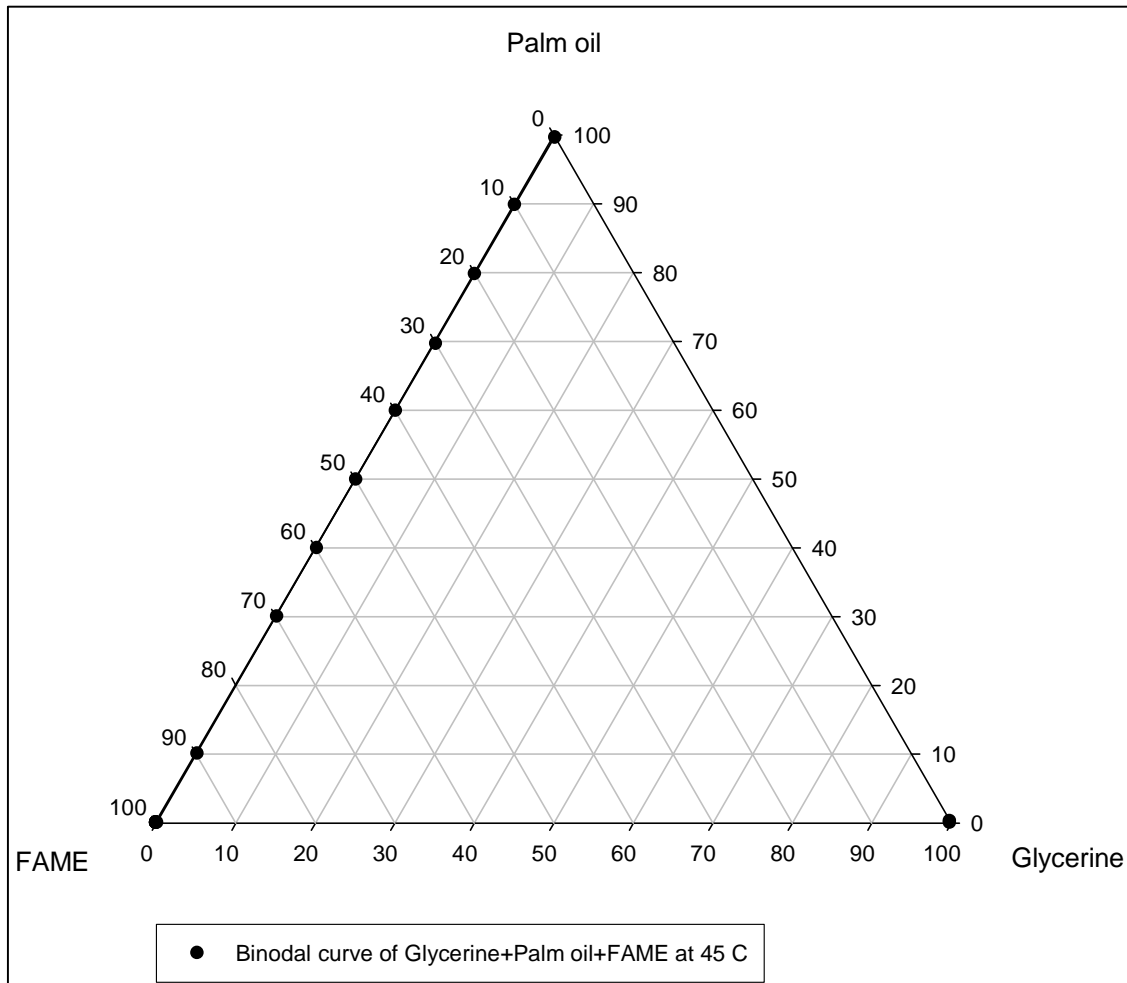

รูปที่ 4.5 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไอดีเซล-เมทานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

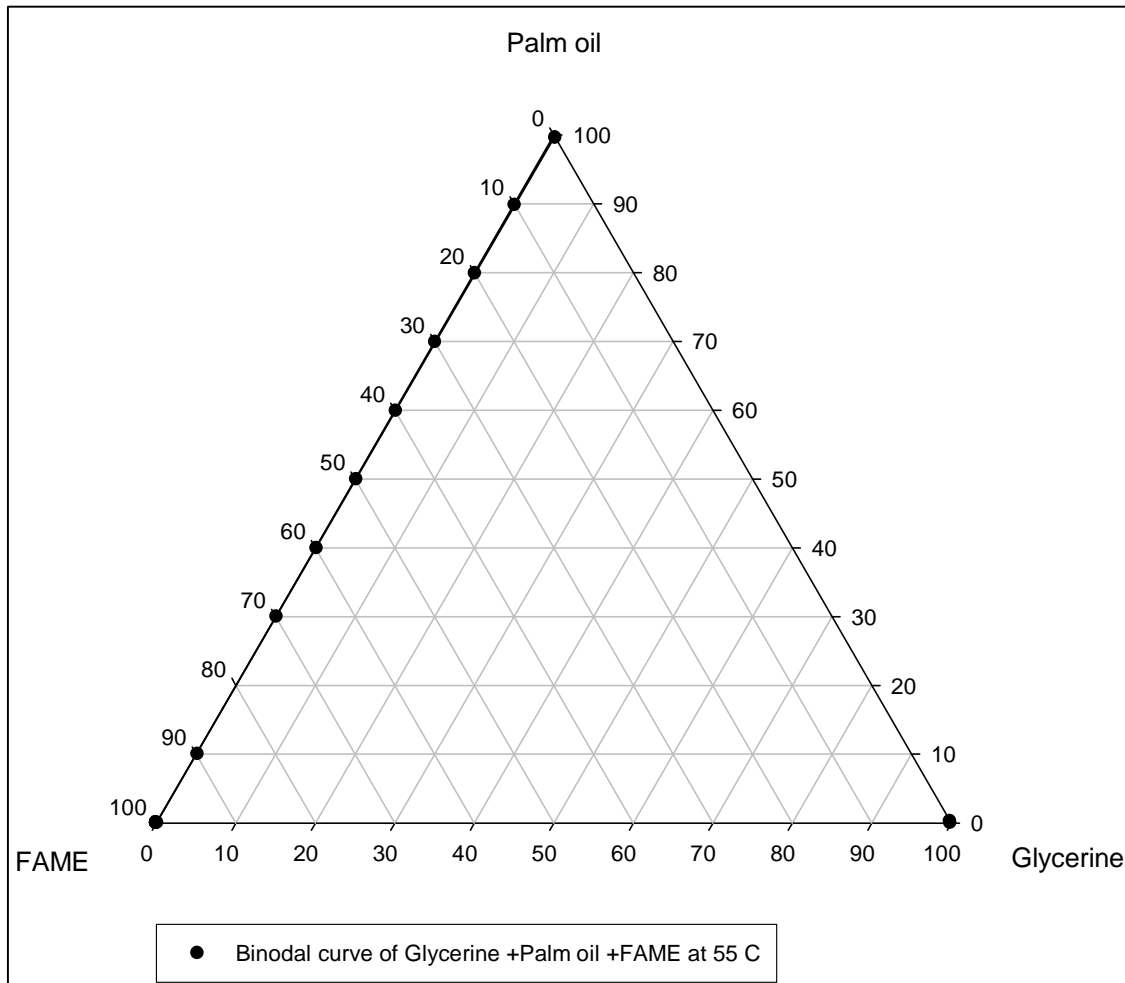
4.1.3 สมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน
 แผนภูมิวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35
 45 และ 55 องศาเซลเซียสแสดงดังรูปที่ 4.6 ถึง 4.8

รูปที่ 4.6 แผนภูมิวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่
 อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

รูปที่ 4.7 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่ อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

รูปที่ 4.8 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

4.2 อภิปรายผล

4.2.1 สมดุลวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน

แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอรินดังแสดงในรูปที่ 4.1 ถึง 4.3 แสดงว่าเป็นแผนภูมิวิภูภาคแบบที่ 1 ดังนั้น ค่า Interaction parameter ระหว่างคู่ที่ละลายเข้าด้วยกันบางส่วนจะหาจากความสามารถในการละลายซึ่งกันและกัน ในขณะที่ค่าค่า Interaction parameter ระหว่างคู่ที่ละลายเข้าด้วยกันหมดจะหาจากการทำทดลองไม่เชิงเส้นของเส้นเชื่อมวิภูภาค

โดยการใช้ข้อมูลความสามารถในการละลายซึ่งกันและกันระหว่างน้ำมันไบโอดีเซลและกลีเซอริน ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และกลีเซอริน (3) ของแบบจำลอง UNIQUAC หรือ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 521.4548 และ -157.3784 K ที่ 35 องศาเซลเซียส เท่ากับ 528.3091

และ -184.5271 K ที่ 45 องศาเซลเซียส และ เท่ากับ 505.6795 และ -167.6751 K ที่ 55 องศาเซลเซียส หรือค่าเฉลี่ยของ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 518.48 K and -169.86 K เมื่อใช้ r และ q ที่คำนวณจาก UNIFAC-Dortmund สำหรับสารทุกชนิด และ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 771.3821 และ -141.1514 K ที่ 35 องศาเซลเซียส เท่ากับ 760.5848 และ -166.5130 K ที่ 45 องศาเซลเซียส และ เท่ากับ 755.6017 และ -154.2775 K ที่ 55 องศาเซลเซียส หรือค่าเฉลี่ยของ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 762.5228667 K and -153.9806333 K เมื่อใช้ r และ q ที่คำนวณจาก UNIFAC-Dortmund สำหรับเมธานอลและน้ำมันไบโอดีเซลและใช้ค่า r และ q ของกลีเซอรินตามที่มีการรายงานไว้ในวารสารทางวิชาการ

เมื่อใช้แบบจำลอง NRTL ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และกลีเซอริน (3) ของแบบจำลอง NRTL หรือ $g_{13} - g_{11}$ และ $g_{31} - g_{33}$ เท่ากับ 1.4145×10^4 และ 1.8283×10^4 K ที่ 35 องศาเซลเซียส เท่ากับ 1.6674×10^4 และ 1.2256×10^4 K ที่ 45 องศาเซลเซียส และ เท่ากับ 1.9192×10^4 และ 1.2885×10^4 K ที่ 55 องศาเซลเซียส เมื่อใช้ $\alpha_{13} = \alpha_{31} = 0.3$ จักเห็นได้ชัดว่าค่า Interaction parameter ของ NRTL ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิในขณะที่ของ UNIQUAC เป็นอิสระกับอุณหภูมิ

โดยการใช้ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และกลีเซอริน (3) ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) และระหว่างเมธานอลและกลีเซอรินสามารถหาได้โดยการใช้วิธีดอดอยไม่เชิงเส้นและกำหนดให้ Objection function คือ

$$\sum_{k=1}^N \sum_{i=1}^3 (x_{ik,cal} - x_{ik,exp})^2 + \sum_{k=1}^N \sum_{i=1}^3 (y_{ik,cal} - y_{ik,exp})^2 \quad (4-1)$$

เมื่อ x_{ik} คือ สัดส่วนโดยโมลของสาร i ในวัฏภาคที่มีน้ำมันไบโอดีเซลมาก (Biodiesel-rich) ของเส้นวัฏภาค k

y_{ik} คือ สัดส่วนโดยโมลของสาร i ในวัฏภาคที่มีกลีเซอรินมาก (Glycerin-rich) ของเส้นวัฏภาค k

cal คือ ผลการคำนวณด้วยแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์

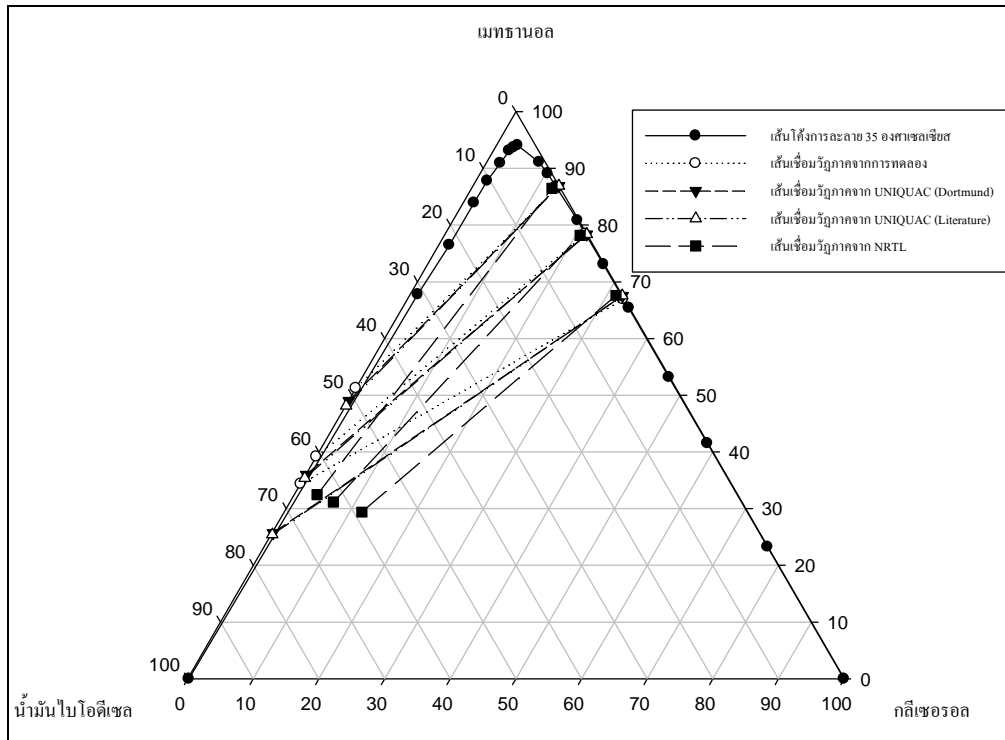
exp คือ ผลการทดลอง

จากการใช้วิธีดอดอยไม่เชิงเส้น ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) และระหว่างเมธานอลและกลีเซอรินของแบบจำลองสัมประสิทธิ์กัมมันต์ UNIQUAC NRTL และ UNIFAC สามารถสรุปได้ดังนี้

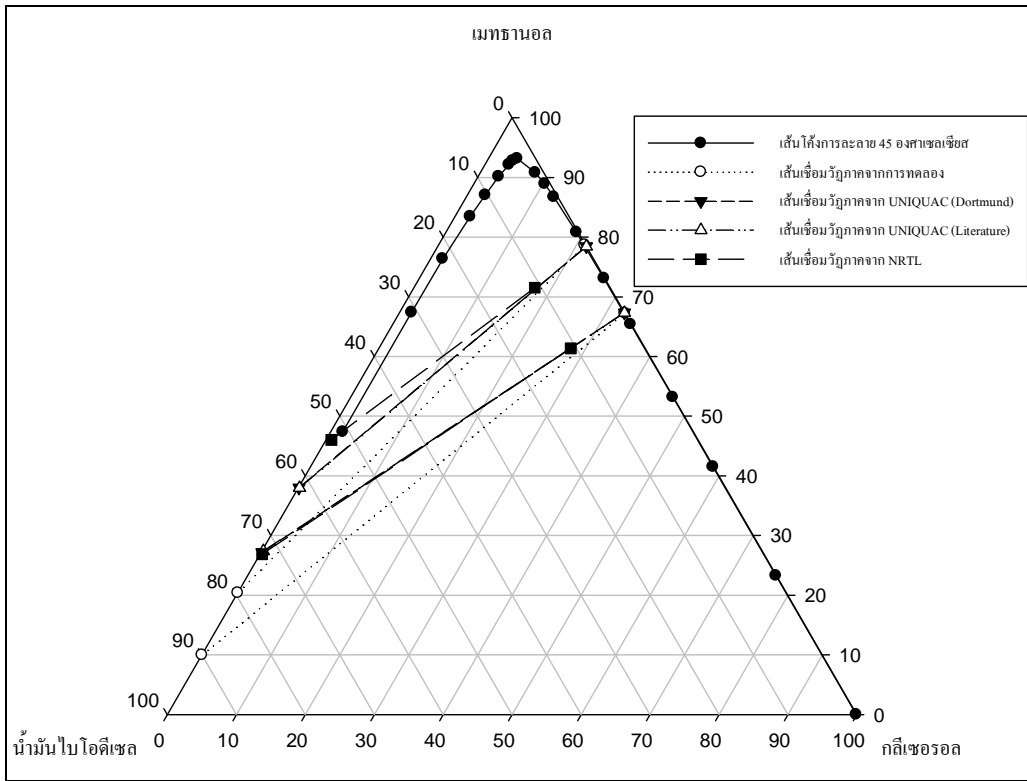
ก. แบบจำลอง UNIQUAC โดยใช้ค่า r และ q ตาม UNIFAC-Dortmund

เมื่อใช้ค่า r และ q ที่คำนวณจากหมู่ฟังก์ชันตาม UNIFAC-Dortmund ค่า Interaction parameter จะไม่ขึ้นกับอุณหภูมิและได้ค่าจากวิธีดอดอยไม่เชิงเส้นดังนี้ ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) หรือ a_{12} และ a_{21} เท่ากับ $-2,068.0$ และ 537.2 K และระหว่าง

เมธานอล (2) และกลีเซอริน (3) หรือ a_{23} และ a_{32} เท่ากับ 394.3 และ 3,365.9 K ตามลำดับ อนึ่ง เส้นเชื่อมวิภูภาคของระบบนี้เมื่อใช้ค่า Interaction parameter ดังกล่าวแสดงไว้ในรูปที่ 4.9 ถึง 4.11 เพื่อเปรียบเทียบค่าที่ได้กับผลการทดลอง

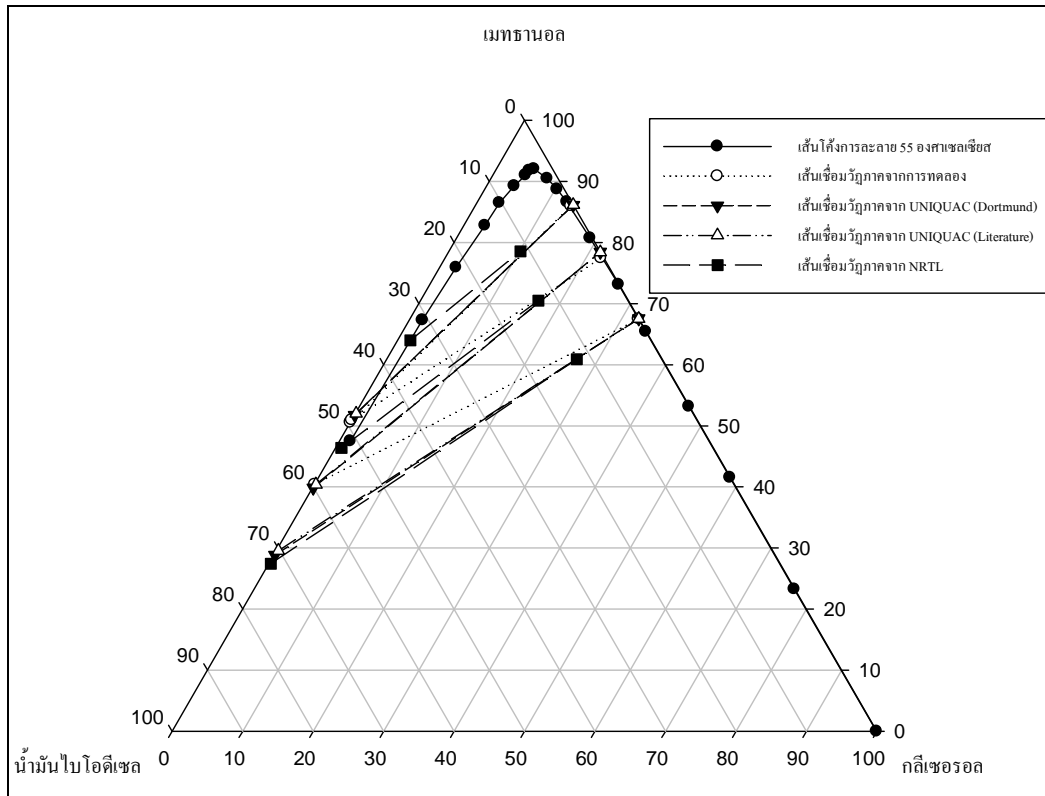

รูปที่ 4.9 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

รูปที่ 4.10 แผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมทานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

รูปที่ 4.11 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมทานอล-กลีเซอรอล ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

ข. แบบจำลอง UNIQUAC โดยใช้ค่า r และ q ของกลีเซอรอลตามที่มีการรายงานในวารสารวิชาการ

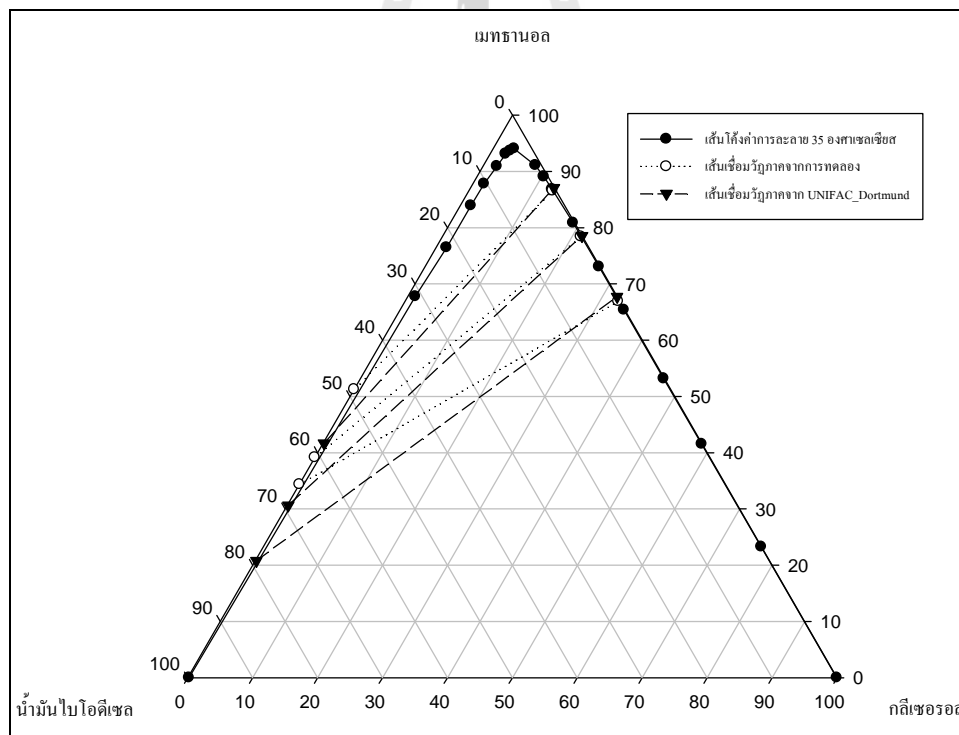
เมื่อใช้ค่า r และ q ที่คำนวณจากหมู่ฟังก์ชันตามที่มีการรายงานโดย Jonsdottir and Klein (Jonsdottir and Klein, 1997) ค่า Interaction parameter จะไม่ขึ้นกับอุณหภูมิและได้ค่าจากวิธีทดลองไม่เชิงเส้นดังนี้ ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมทานอล (2) หรือ a_{12} และ a_{21} เท่ากับ -2,641.0 และ 264.5 K และระหว่างเมทานอล (2) และกลีเซอรอล (3) หรือ a_{23} และ a_{32} เท่ากับ 851.6 และ 3,612.2 K ตามลำดับ อนึ่ง เส้นเชื่อมวิภูภาคของระบบนี้เมื่อใช้ค่า Interaction parameter ดังกล่าวแสดงไว้ในรูปที่ 4.9 ถึง 4.11 เพื่อเปรียบเทียบค่าที่ได้กับผลการทดลอง

ค. แบบจำลอง NRTL

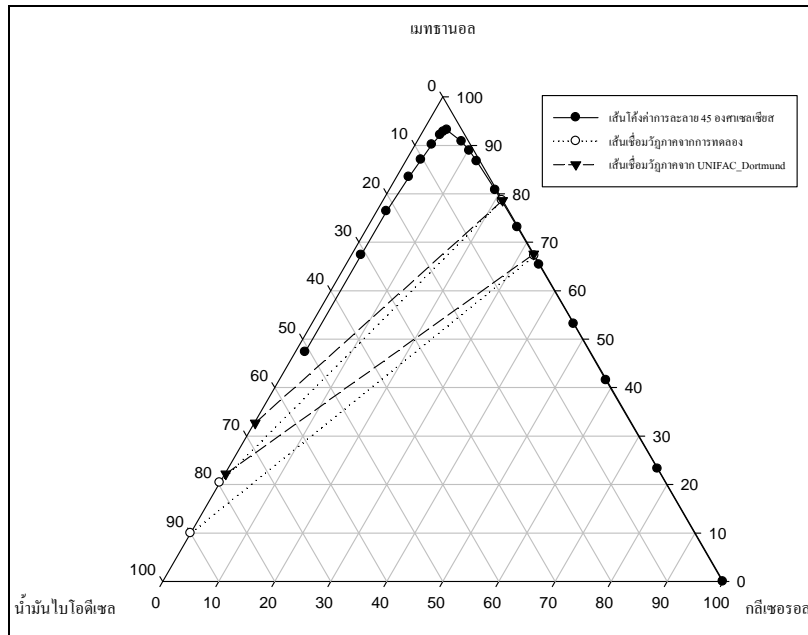
เมื่อใช้ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และกลีเซอริน (3) ที่หาได้จากค่าความสามารถในการละลายซึ่งกันและกัน ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) และระหว่างเมธานอล (2) และกลีเซอริน (3) ไม่ขึ้นกับอุณหภูมิและสามารถหาได้จากวิธีทดลองไม่เชิงเส้นดังนี้ ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) หรือ $g_{12} - g_{11}$ และ $g_{21} - g_{22}$ เท่ากับ เท่ากับ $-1,062.0$ และ $10,012$ K และระหว่างเมธานอล (2) และกลีเซอริน (3) หรือ $g_{32} - g_{22}$ และ $g_{23} - g_{33}$ เท่ากับ $4,992.0$ และ $20,008$ K ตามลำดับ อนึ่ง เส้นเชื่อมวิฏภาคของระบบนี้เมื่อใช้ค่า Interaction parameter ดังกล่าวแสดงไว้ในรูปที่ 4.9 ถึง 4.11 เพื่อเปรียบเทียบค่าที่ได้กับผลการทดลอง

ง. แบบจำลอง UNIFAC-Dortmund

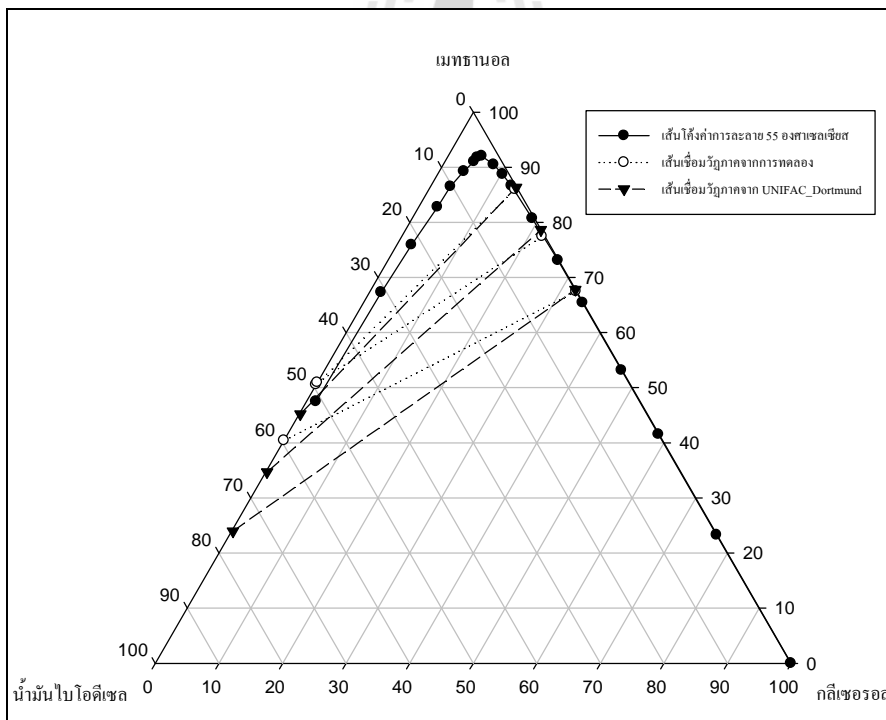
เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้แบบจำลอง UNIFAC-Dortmund เส้นเชื่อมวิฏภาคที่ได้จากการคำนวณด้วยแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund ได้นำมาเปรียบเทียบกับผลการทดลองดังแสดงในรูปที่ 4.12 ถึง 4.14

รูปที่ 4.12 แผนภูมิวิฏภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วน โดยโมล

รูปที่ 4.13 แผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมัน ไอโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วน โดยโมล

รูปที่ 4.14 แผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมัน ไอโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วน โดยโมล

จากรูปที่ 4.9 ถึง 4.14 แสดงให้เห็นว่า UNIFAC-Dortmund และ NRTL สามารถอธิบายเส้นเชื่อมวัฏภาคของระบบนี้ได้เชิงคุณภาพเท่านั้น ในขณะที่ UNIQUAC ทั้งสองแบบอธิบายเส้นเชื่อมวัฏภาคได้ดีกว่าโดยเฉพาะบริเวณใกล้เกี่ยวกับ Plait Point ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการใช้งานจริงในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

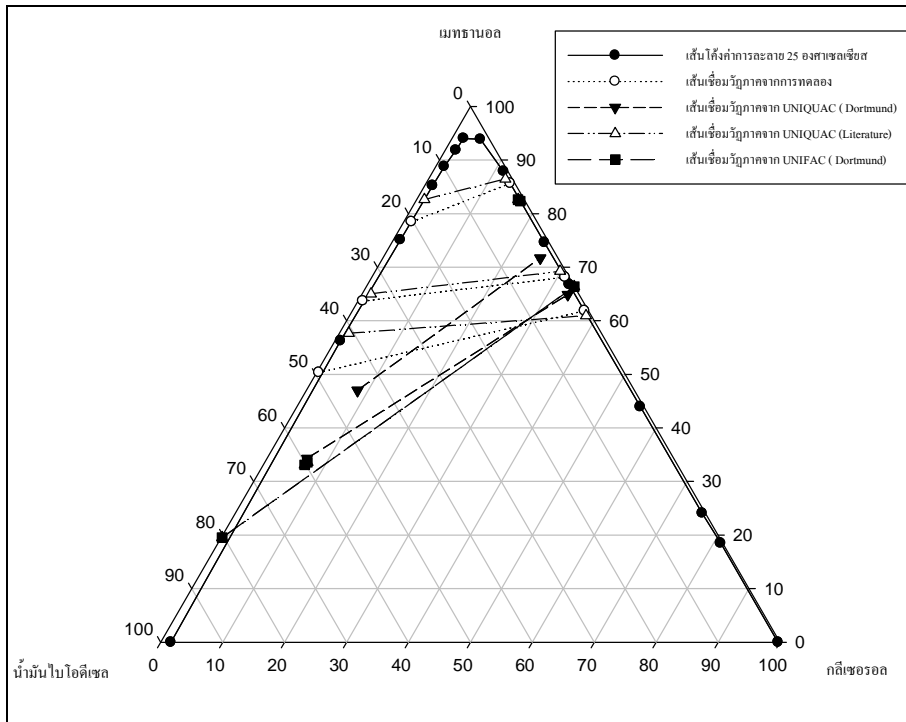
4.2.2 สมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซลจาก Jatropha (1) – เมธานอล (2) – กลีเซอริน (3)

เพื่อเป็นการตรวจสอบผลที่ได้จากการทดลองในหัวข้อ 4.2.1 ของโครงการวิจัยนี้ สมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซลจาก Jatropha (1) – เมธานอล (2) – กลีเซอริน (3) ที่ได้มีการรายงานไว้โดย Zhou and Liang (2006)

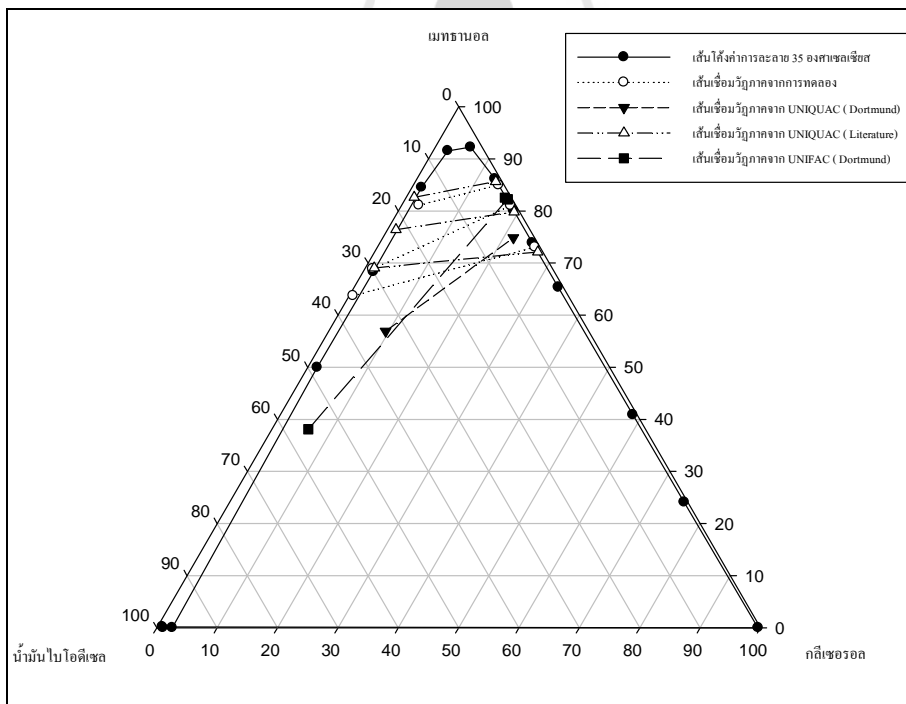
โดยการใช้ข้อมูลความสามารถในการละลายซึ่งกันและกันระหว่างน้ำมันไบโอดีเซลและกลีเซอริน ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และกลีเซอริน (3) ของแบบจำลอง UNIQUAC หรือ ค่าเฉลี่ยของ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 622.32 K and -185.12 K เมื่อใช้ r และ q ที่คำนวณจาก UNIFAC-Dortmund สำหรับเมธานอลและน้ำมันไบโอดีเซลและใช้ค่า r และ q ของกลีเซอรินตามที่มีการรายงานไว้ในวารสารทางวิชาการ สำหรับการันใช้ r และ q จาก UNIFAC-Dortmund ของสารทุกชนิดไม่สามารถหา Interaction พารามิเตอร์ที่เหมาะสมได้ ดังนั้น ในหัวข้อ 4.2.3 และ 4.2.4 แบบจำลองที่จะใช้ทำการศึกษาคือ UNIQUAC โดยใช้ r และ q ที่คำนวณจาก UNIFAC-Dortmund สำหรับเมธานอลและน้ำมันไบโอดีเซลและใช้ค่า r และ q ของกลีเซอรินตามที่มีการรายงานไว้ในวารสารทางวิชาการ

เมื่อใช้วิธีถดถอยไม่เชิงเส้นเพื่อหาค่า Interaction parameter ของสารคู่อื่นพบว่า ค่า Interaction parameter จะไม่ขึ้นกับอุณหภูมิและได้ค่าดังนี้ ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) หรือ a_{12} และ a_{21} เท่ากับ -455.65 และ -44.55 K และระหว่างเมธานอล (2) และกลีเซอริน (3) หรือ a_{23} และ a_{32} เท่ากับ 3,065.2 K และ -1,046.8 K ตามลำดับ อนึ่ง เส้นเชื่อมวัฏภาคของระบบนี้เมื่อใช้ค่า Interaction parameter ดังกล่าวแสดงไว้ในรูปที่ 4.15 ถึง 4.18 เพื่อเปรียบเทียบค่าที่ได้กับการทดลอง

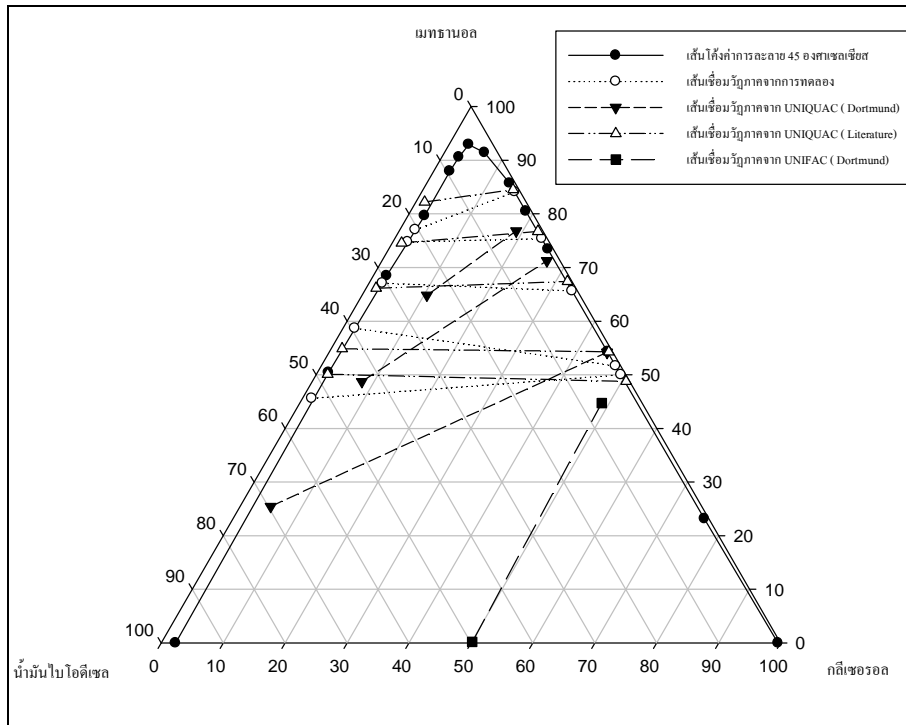
เพื่อเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ UNIFAC-Dortmund สำหรับการศึกษาดุลวัฏภาคในระบบนี้ดังแสดงในรูปที่ 4.15 ถึง 4.18 รูปแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund ไม่เหมาะที่จะใช้คาดการณ์ระบบนี้และการใช้แบบจำลอง UNIFAC-Dortmund สำหรับการออกแบบกระบวนการผลิตหากจำเป็นควรทำด้วยความระมัดระวัง

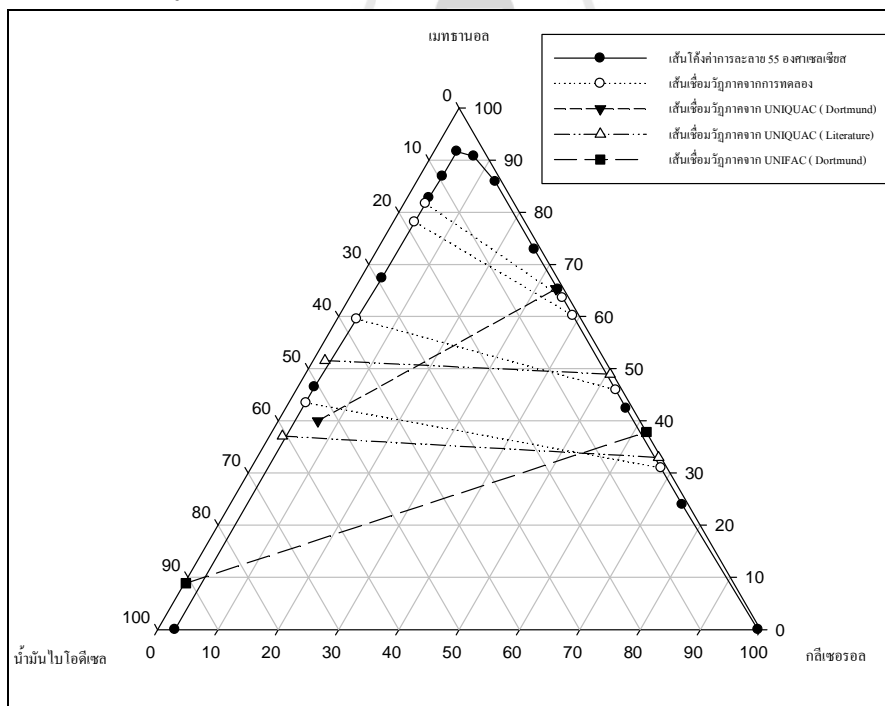
รูปที่ 4.15 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล Jatropha-เมทธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

รูปที่ 4.16 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล Jatropha-เมทธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

รูปที่ 4.17 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล Jatropha-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

รูปที่ 4.18 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล Jatropha-เมธานอล-กลีเซอริน ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส แสดงเป็นสัดส่วนโดยโมล

4.2.3 สมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล (1)-เมธานอล (2)-น้ำมันปาล์ม

(3)

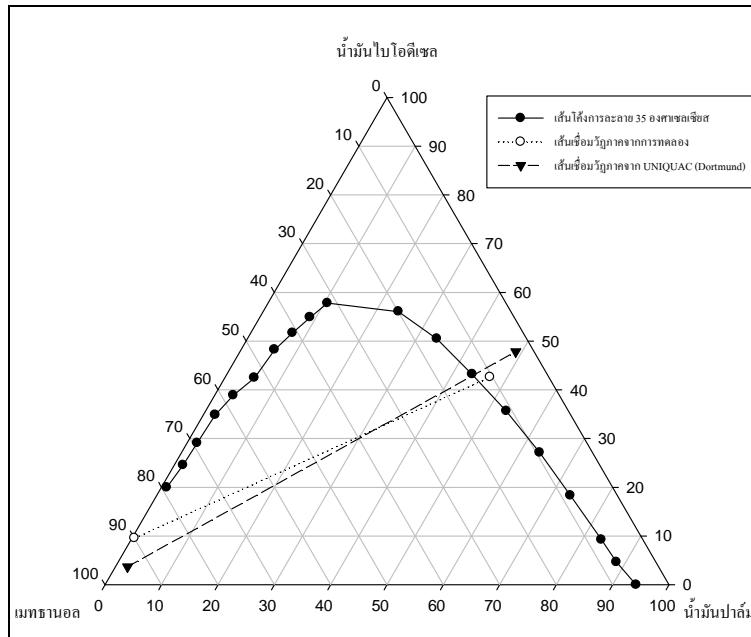
แผนภูมิวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ดังแสดงในรูปที่ 4.4 ถึง 4.5 แสดงว่าเป็นแผนภูมิวิภาคแบบที่ 1 ดังนั้น ค่า Interaction parameter ระหว่างคู่ที่ละลายเข้าด้วยกันบางส่วนจะหาจากความสามารถในการละลายซึ่งกันและกัน ในขณะที่ค่าค่า Interaction parameter ระหว่างคู่ที่ละลายเข้าด้วยกันหมดจะหาจากการทดลองไม่เชิงเส้นของเส้นเชื่อมวิภาค

เนื่องจากการศึกษาสมดุลวิภาคของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน เห็นได้ชัดว่าแบบจำลอง UNIFAC และ NRTL ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น การศึกษาสำหรับน้ำมันไบโอดีเซล (1)-เมธานอล (2)-น้ำมันปาล์ม (3) จะใช้แบบจำลอง UNIQUAC ที่ใช้ค่า r และ q ที่มีการรายงานในวารสารวิชาการ (Jonsdottir and Klein, 1997) เท่านั้น อนึ่ง เนื่องจากมวลโมเลกุลของน้ำมันปาล์มมากกว่าเมธานอลมาก ดังนั้น การใช้แบบจำลอง UNIQUAC ในหัวข้อ 4.2.3 และ 4.2.4 จะใช้อัตราส่วนโดยมวลแทนตามที่เสนอโดย Oishi & Prausnitz (1978)

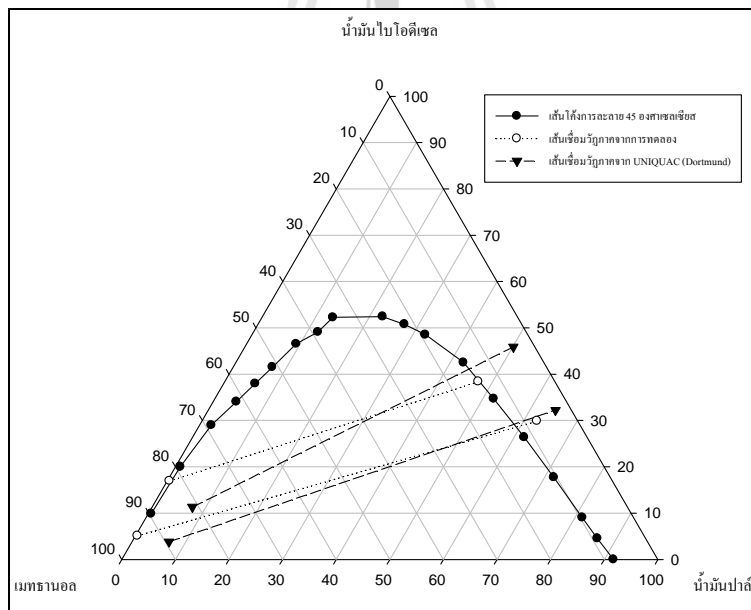
โดยการใช้ข้อมูลความสามารถในการละลายซึ่งกันและกันระหว่างเมธานอลและน้ำมันปาล์ม ค่า Interaction parameter ระหว่างเมธานอล (2) และ (3) ของแบบจำลอง UNIQUAC หรือ a_{23} และ a_{32} เท่ากับ 67.40 และ 1028.7 K ที่ 35 องศาเซลเซียส เท่ากับ 71.92 และ 938.7 K ที่ 45 องศาเซลเซียส และเท่ากับ 75.15 และ 929.26 K ที่ 55 องศาเซลเซียส หรือค่าเฉลี่ยของ a_{23} และ a_{32} เท่ากับ 71.48 K and 965.57 K เมื่อใช้ r และ q ที่คำนวณจาก UNIFAC-Dortmund สำหรับเมธานอลและน้ำมันไบโอดีเซล และใช้ค่า r และ q ของกลีเซอรินตามที่มีการรายงานไว้ในวารสารทางวิชาการ

จากการใช้วิธีทดลองไม่เชิงเส้น ค่า Interaction parameter จะไม่ขึ้นกับอุณหภูมิและได้ค่าจากวิธีทดลองไม่เชิงเส้นดังนี้ ค่า Interaction parameter ระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และเมธานอล (2) หรือ a_{12} และ a_{21} เท่ากับ 1,001.1 และ 15.72 K และระหว่างน้ำมันไบโอดีเซล (1) และน้ำมันปาล์ม (3) หรือ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ -1,031.2 และ 14.94 K ตามลำดับ อนึ่ง เส้นเชื่อมวิภาคของระบบนี้เมื่อใช้ค่า Interaction parameter ดังกล่าวแสดงไว้ในรูปที่ 4.19 ถึง 4.20 เพื่อเปรียบเทียบค่าที่ได้กับผลการทดลอง

จากรูปที่ 4.19 และ 4.20 แสดงให้เห็นว่า UNIFAC สามารถอธิบายสมดุลวิภาคของเหลว-ของเหลวในระบบนี้ได้เชิงคุณภาพเท่านั้น

รูปที่ 4.19 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไอโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

รูปที่ 4.20 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมัน ไอโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส เปรียบเทียบผลการทดลองกับผลการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

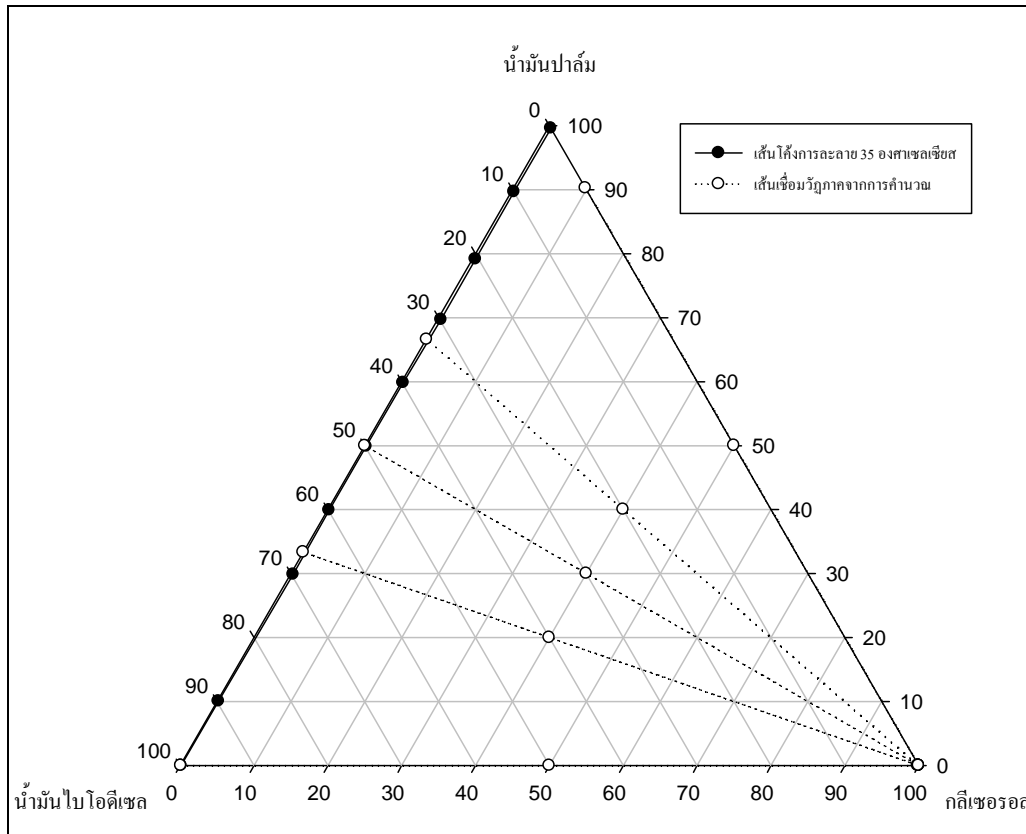
4.2.4 สมดุลวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล (1)–น้ำมันปาล์ม (2)–กลีเซอริน (3)

แผนภูมิวัฏภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ดังแสดงในรูปที่ 4.6 ถึง 4.8 แสดงว่าเป็นแผนภูมิวัฏภาคแบบที่ 2 ดังนั้น ค่า Interaction parameter ระหว่างคู่ที่ละลายเข้าด้วยกันบางส่วนจะหาจากความสามารถในการละลายซึ่งกันและกัน ในขณะที่ค่าค่า Interaction parameter ระหว่างคู่ที่ละลายเข้าด้วยกันหมดจะนำจากพารามิเตอร์ของเส้นเชื่อมวัฏภาคในระบบที่เกี่ยวข้อง คือ ระบบน้ำมันไบโอดีเซล-เมทานอล-น้ำมันปาล์ม

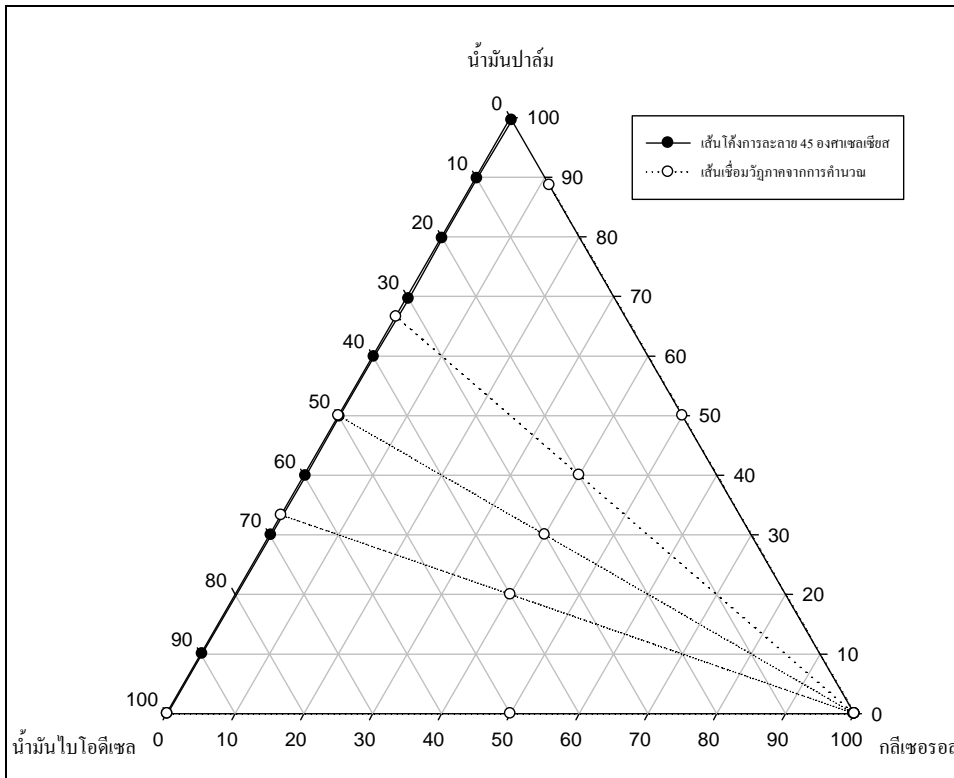
เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้แบบจำลอง UNIQUAC โดยใช้ค่า r และ q ของกลีเซอริน ตามที่มีการรายงานในวารสารวิชาการร่วมกับค่า Interaction parameter ของน้ำมันไบโอดีเซลและกลีเซอริน ของน้ำมันปาล์มกับกลีเซอรินที่ได้จากค่าความสามารถในการละลายซึ่งกันและกัน และค่า Interaction parameter ของน้ำมันไบโอดีเซลและน้ำมันปาล์มที่ได้จากหัวข้อ 4.2.3 เพื่อคาดการณ์สมดุลวัฏภาคของระบบนี้ ค่า Interaction parameter ของน้ำมันไบโอดีเซลและกลีเซอริน และของน้ำมันปาล์มกับกลีเซอรินจะถูกคำนวณจากค่าความสามารถในการละลายและได้ค่าต่างๆ ดังนี้ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 556.54 และ -121.73 K ที่ 35 องศาเซลเซียส เท่ากับ 592.67 และ -129.63 K ที่ 45 องศาเซลเซียส และ เท่ากับ 592.04 และ -119.70 K ที่ 55 องศาเซลเซียส หรือค่าเฉลี่ยของ a_{13} และ a_{31} เท่ากับ 580.42 K and -123.69 K และค่า a_{23} และ a_{32} เท่ากับ -216.98 และ 631.07 K ที่ 35 องศาเซลเซียส เท่ากับ -220.06 และ 631.07 K ที่ 45 องศาเซลเซียส และ เท่ากับ -225.68 และ 656.66 K ที่ 55 องศาเซลเซียส หรือค่าเฉลี่ยของ a_{23} และ a_{32} เท่ากับ -220.91 K and 642.70 K

เพื่อแสดงความเป็นไปได้ในการใช้ UNIQUAC ร่วมกับ Interaction parameter จากค่าความสามารถในการละลายซึ่งกันและกันของน้ำมันไบโอดีเซล-กลีเซอริน และน้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ร่วมกับค่า Interaction parameter ของน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์มจากหัวข้อ 4.2.3 เส้นเชื่อมวัฏภาคที่ได้จากการคำนวณถูกเปรียบเทียบกับเส้นโค้งการละลายดังแสดงในรูปที่ 4.21 ถึง 4.23

จากรูปที่ 4.21 ถึง 4.22 เห็นได้ว่าเส้นเชื่อมวัฏภาคที่คำนวณได้มีความสอดคล้องกับเส้นโค้งการละลายซึ่งแสดงเห็นถึงความสามารถในการใช้แบบจำลอง UNIQUAC ในการคาดการณ์สมดุลวัฏภาคของระบบนี้

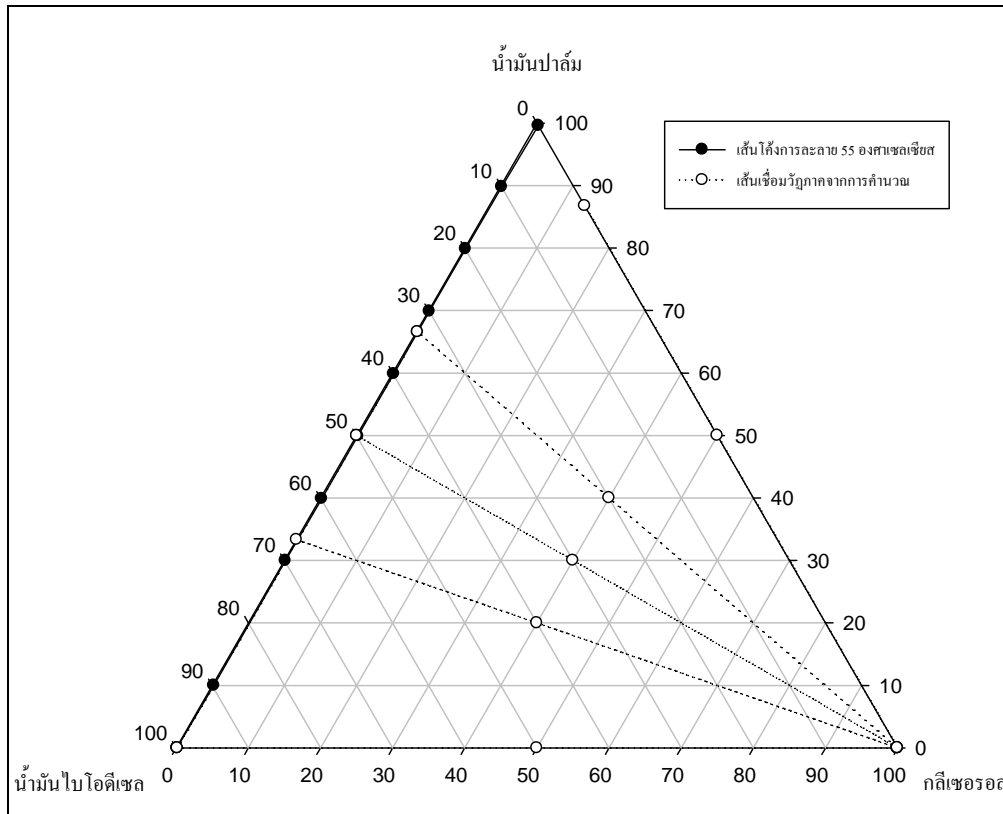

รูปที่ 4.21 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ที่ อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส และเส้นเชื่อมวิภูภาคจากการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

รูปที่ 4.22 แผนภูมิวิฎภาคของเหลว-ของเหลวของของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอรอล ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส และเส้นเชื่อมวิฎภาคจากการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

รูปที่ 4.23 แผนภูมิวิภูภาคของเหลว-ของเหลวของผสมน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอรอล ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส และเส้นเชื่อมวิภูภาคจากการคำนวณ แสดงเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนัก

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในโครงการวิจัยนี้สามารถนำไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญเกี่ยวกับสมมูลวิภาคของเหลว-ของเหลวสำหรับสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ดังนี้

1. เส้นโค้งการละลายของสมมูลวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน น้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม และน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิในช่วง 35 ถึง 55 องศาเซลเซียส

2. แบบจำลอง UNIQUAC สามารถใช้ในการหาความสัมพันธ์ของสมมูลวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-กลีเซอริน ได้ดีกว่าแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund และ NRTL โดยเฉพาะบริเวณที่ใกล้ Plait point

3. แบบจำลอง UNIQUAC สามารถใช้อธิบายสมมูลวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม ได้เชิงคุณภาพ ส่วนสาเหตุอาจเป็นเพราะการคำนวณ r หรือ q จาก UNIFAC-Dortmund หากเป็นไปได้ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยมีข้อมูลเส้นเชื่อมวิภาคให้มากขึ้น แล้วแสวงหาค่า r และ q ที่เหมาะสมที่สุดจากการคำนวณ

4. แบบจำลอง UNIQUAC สามารถใช้อธิบายสมมูลวิภาคของเหลว-ของเหลวของน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน ได้โดยใช้ค่า Interaction parameter จากค่าความสามารถในการละลายซึ่งกันและกัน และค่า Interaction parameter จากระบบน้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม

5. แบบจำลอง UNIFAC-Dortmund หากจำเป็นต้องใช้ในการออกแบบกระบวนการผลิตควรใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะแบบจำลอง UNIFAC-Dortmund สามารถอธิบายผลการทดลองในโครงการวิจัยนี้ได้เชิงคุณภาพเท่านั้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ทำการทดลองเส้นเชื่อมวิภาคสำหรับ น้ำมันไบโอดีเซล-เมธานอล-น้ำมันปาล์ม และน้ำมันไบโอดีเซล-น้ำมันปาล์ม-กลีเซอริน เพิ่มขึ้น

2. ทำการประมาณค่า r และ q ของสารบริสุทธิ์สำหรับน้ำมันปาล์มและน้ำมันไบโอดีเซลโดยใช้ข้อมูลเส้นเชื่อมวิภาคที่เพิ่มขึ้น

3. ศึกษาการปรับปรุง UNIFAC โดยใช้ Interaction parameter ของหมู่ฟังก์ชันในระบบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหมู่ $\text{CH}_2\text{-C=O-O}$ ที่ได้จากระบบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล โดยเฉพาะ
4. ศึกษากรณีน้ำมันปาล์มที่ใช้แล้วเพื่อเปรียบเทียบและขยายผลไปสู่เอทานอล

บรรณานุกรม

- E. Batista, S. Monnerat, K. Kato, L. Stragevitch, and A.J.A. Meirelles (1999), Liquid-liquid equilibrium for systems of canola oil, oleic acid and short-chain alcohols, *J. Chem. Eng. Data*, 44, 1360.
- D.G.B. Boocock, S.K. Konar, H. Sidi (1996), Phase diagrams for oil/methanol/ether mixtures, *JAACS*, 73, 1247.
- S. Brandani (1994), [The relevance of binodal curve data in ternary liquid-liquid equilibria](#), *Chem. Eng. Sci.*, 49, 1469.
- C.-W. Chiu, M.J. Goff, and G.J. Suppes (2005), Distribution of methanol and catalysts between biodiesel and glycerin phases, *AIChE J.*, 51, 1274.
- P. Chuohaymak, and T. Sookkumnerd, Kinetics of homogeneous transesterification reaction of palm oil and methanol, *TICHe Annual Meeting 2005*, Pattaya, Oct. 27 -28, 2005.
- L.K. Doraiswamy, *Organic Synthesis Engineering*, Oxford, New York, 2001.
- C.B. Goncalves, and A.J.A Meirelles (2004), Liquid-liquid equilibrium data for the system palm oil + fatty acids + ethanol + water at 318.2K, *Fluid Phase Equilibria*, 221, 139.
- [S. O. Jónsdóttir](#) and [R. A. Klein](#) (1997), UNIQUAC interaction parameters for molecules with -OH group on adjacent carbon atoms in aqueous solution determined by molecular mechanics -glycols, glycerol and glucose, *Fluid Phase Equilibria*, 132, 117.
- J.J. Malinowski (2001), Two-phase partitioning bioreactors in fermentation technology, *Biotech. Adv.*, 19, 525.
- W.L. McCabe, J.C. Smith, and P. Harriott, *Unit Operations of Chemical Engineering*, McGraw-Hill, Singapore, 2001.
- T. Oishi and J. M. Prausnitz (1978), Estimation of solvent activities in polymer solutions using groupcontribution method, *Ind. Eng. Chem. Process Des. Dev.*, 17, 333.
- J.M. Prausnitz, R.N. Lichtenthaler, and E.G. de Azevedo, *Molecular Thermodynamics of Fluid-Phase Equilibria*, Prentice-Hall, New Jersey, 2nd edition, 1986.

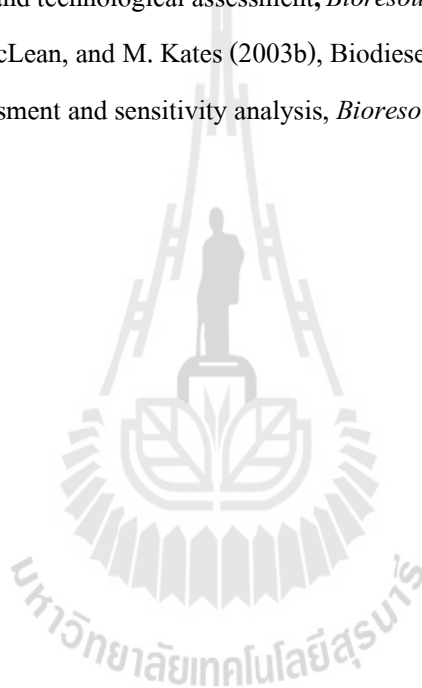
C. A. S. da Silva, G. Sanaiotti, M. Lanza, A. J. A. Meirelles, and E. A. C. Batista (2010), Liquid–liquid equilibrium data for systems containing *jatropha curcas* oil + oleic acid + anhydrous ethanol + water at (288.15 to 318.15) K, *J. Chem. Eng. Data*, 55, 2416.

G.J. Suppes and M.A. Dasari (2003), Synthesis and Evaluation of Alkyl Nitrates from Triglycerides as Cetane Improvers, *I&EC Res.*, 42, 5042.

R.E. Treyball, *Mass-Transfer Operations*, McGraw-Hill, Singapore, 3rd edition, 1981.

Y. Zhang, M.A. Dube, D.D. McLean, and M. Kates (2003a), Biodiesel production from waste cooking oil: 1. Process design and technological assessment, *Bioresources Tech.*, 89, 1.

Y. Zhang, M.A. Dube, D.D. McLean, and M. Kates (2003b), Biodiesel production from waste cooking oil: 2. Economic assessment and sensitivity analysis, *Bioresources Tech.*, 90, 229.

ภาคผนวก

ข้อมูลสมมูลวิภาคของเหลว-ของเหลว

สันโค้งค่าการละลายของระบบ FAME+MeOH+Glycerol

ตารางที่ 1 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

%MeOH in	Glycerol	MeOH	FAME	Glycerol	MeOH	FAME	Glycerol	MeOH	FAME	Glycerol	MeOH	FAME
Glycerol	(gram)	(mL)	(mL)	(gram)	(gram)	(gram)	(mole)	(mole)	(mole)	(%mole)	(%mole)	(%mole)
0	200	0	0.2	200	0.0000	0.1763	2.1718	0.0000	0.0006	99.9713	0.0000	0.0287
10	90.0483	12	0.2	90.0483	9.5016	0.1763	0.9778	0.2966	0.0006	76.6921	23.2590	0.0489
20	80.0016	25	0.4	80.0016	19.7950	0.3526	0.8687	0.6178	0.0012	58.3904	41.5258	0.0838
30	70.0015	35	0.6	70.0015	27.7130	0.5288	0.7601	0.8650	0.0019	46.7215	53.1635	0.1150
40	60.009	50	0.8	60.009	39.5900	0.7051	0.6516	1.2356	0.0025	34.4822	65.3858	0.1320
50	50.0678	60	0.8	50.0678	47.5080	0.7051	0.5437	1.4828	0.0025	26.7963	73.0807	0.1230
60	40.014	75	1.5	40.014	59.3850	1.3221	0.4345	1.8535	0.0047	18.9523	80.8437	0.2040
70	30.0481	90	3.9	30.0481	71.2620	3.4375	0.3263	2.2242	0.0122	12.7327	86.7927	0.4746
75	25.0038	95	5.1	25.0038	75.2210	4.4951	0.2715	2.3477	0.0159	10.3036	89.0928	0.6035
80	20.0092	100	7.85	20.0092	79.1800	6.9190	0.2173	2.4713	0.0245	8.0087	91.0890	0.9023

ตารางที่ 2 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส (ต่อ)

%MeOH in FAME	Glycerol (mL)	MeOH (mL)	FAME (gram)	Glycerol (gram)	MeOH (gram)	FAME (gram)	Glycerol (mole)	MeOH (mole)	FAME (mole)	Glycerol (%mole)	MeOH (%mole)	FAME (%mole)
0	0.1	0	200	0.1261	0.0000	200.0000	0.0014	0.0000	0.7076	0.1931	0.0000	99.8069
20	0.8	25	80.0019	1.0088	19.7950	80.0019	0.0110	0.6178	0.2831	1.2014	67.7560	31.0426
30	1.35	35	69.9965	1.70235	27.7130	69.9965	0.0185	0.8650	0.2477	1.6343	76.4703	21.8953
40	1.8	50	60.0156	2.2698	39.5900	60.0156	0.0246	1.2356	0.2123	1.6737	83.9070	14.4193
50	2.15	60	50.0052	2.71115	47.5080	50.0052	0.0294	1.4828	0.1769	1.7429	87.7828	10.4743
60	3.2	75	40.0086	4.0352	59.3850	40.0086	0.0438	1.8535	0.1416	2.1492	90.9079	6.9429
70	4.2	90	30.0098	5.2962	71.2620	30.0098	0.0575	2.2242	0.1062	2.4085	93.1449	4.4466
75	5.15	95	25.0098	6.49415	75.2210	25.0098	0.0705	2.3477	0.0885	2.8132	93.6568	3.5300
80	6.25	100	19.9945	7.88125	79.1800	19.9945	0.0856	2.4713	0.0707	3.2570	94.0507	2.6923

ตารางที่ 3 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส

%MeOH in Glycerol	Glycerol (gram)	MeOH (mL)	FAME (mL)	Glycerol (gram)	MeOH (gram)	FAME (gram)	Glycerol (mole)	MeOH (mole)	FAME (mole)	Glycerol (%mole)	MeOH (%mole)	FAME (%mole)
0	200.06	0	0.55	200.06	0.0000	0.4848	2.1724	0.0000	0.0017	99.9211	0.0000	0.0789
10	90.0012	12	0.35	90.0012	9.5016	0.3085	0.9773	0.2966	0.0011	76.6546	23.2598	0.0856
20	80.0129	25	0.55	80.0129	19.7950	0.4848	0.8689	0.6178	0.0017	58.3754	41.5093	0.1152
30	70.0131	35	0.55	70.0131	27.7130	0.4848	0.7603	0.8650	0.0017	46.7301	53.1644	0.1054
40	60.0174	50	0.7	60.0174	39.5900	0.6170	0.6517	1.2356	0.0022	34.4910	65.3935	0.1155
50	49.9918	60	0.9	49.9918	47.5080	0.7933	0.5429	1.4828	0.0028	26.7624	73.0992	0.1384
60	40.0281	75	1.95	40.0281	59.3850	1.7187	0.4347	1.8535	0.0061	18.9461	80.7888	0.2651
70	30.0198	90	4.75	30.0198	71.2620	4.1867	0.3260	2.2242	0.0148	12.7091	86.7134	0.5775
75	25.014	95	7.1	25.014	75.2210	6.2579	0.2716	2.3477	0.0221	10.2830	88.8787	0.8382
80	20.0051	100	10.8	20.0051	79.1800	9.5191	0.2172	2.4713	0.0337	7.9801	90.7827	1.2372

ตารางที่ 4 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส (ต่อ)

%MeOH in FAME	Glycerol (mL)	MeOH (mL)	FAME (gram)	Glycerol (gram)	MeOH (gram)	FAME (gram)	Glycerol (mole)	MeOH (mole)	FAME (mole)	Glycerol (%mole)	MeOH (%mole)	FAME (%mole)
0	0.2	0	200.01	0.2522	0.0000	200.0100	0.0027	0.0000	0.7077	0.3855	0.0000	99.6145
10	0.8	12	90.0012	1.0088	9.5016	90.0012	0.0110	0.2966	0.3184	1.7501	47.3771	50.8728
20	1.15	25	80.001	1.45015	19.7950	80.0010	0.0157	0.6178	0.2831	1.7179	67.4020	30.8801
30	1.45	35	70.0069	1.82845	27.7130	70.0069	0.0199	0.8650	0.2477	1.7532	76.3754	21.8714
40	2.4	50	60.0068	3.0264	39.5900	60.0068	0.0329	1.2356	0.2123	2.2193	83.4433	14.3375
50	3.25	60	50.0001	4.09825	47.5080	50.0001	0.0445	1.4828	0.1769	2.6114	87.0079	10.3807
60	4.5	75	39.9997	5.6745	59.3850	39.9997	0.0616	1.8535	0.1415	2.9962	90.1224	6.8814
70	6.15	90	30.0061	7.75515	71.2620	30.0061	0.0842	2.2242	0.1062	3.4877	92.1153	4.3969
75	6.9	95	24.9996	8.7009	75.2210	24.9996	0.0945	2.3477	0.0885	3.7335	92.7713	3.4952
80	8.1	100	20.0153	10.2141	79.1800	20.0153	0.1109	2.4713	0.0708	4.1807	93.1500	2.6693

ตารางที่ 5 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส

%MeOH in	Glycerol	MeOH	FAME	Glycerol	MeOH	FAME	Glycerol	MeOH	FAME	Glycerol	MeOH	FAME
Glycerol	(gram)	(mL)	(mL)	(gram)	(gram)	(gram)	(mole)	(mole)	(mole)	(%mole)	(%mole)	(%mole)
0	200	0	0.3	200	0.0000	0.2644	2.1718	0.0000	0.0009	99.9569	0.0000	0.0431
10	89.9923	12	0.35	89.9923	9.5016	0.3085	0.9772	0.2966	0.0011	76.6528	23.2616	0.0856
20	79.9904	25	0.45	79.9904	19.7950	0.3966	0.8686	0.6178	0.0014	58.3808	41.5248	0.0943
30	70.0313	35	0.45	70.0313	27.7130	0.3966	0.7605	0.8650	0.0014	46.7456	53.1682	0.0863
40	60.008	50	0.6	60.008	39.5900	0.5288	0.6516	1.2356	0.0019	34.4932	65.4078	0.0990
50	50.0083	60	0.65	50.0083	47.5080	0.5729	0.5430	1.4828	0.0020	26.7792	73.1209	0.1000
60	40.0601	75	2.4	40.0601	59.3850	2.1154	0.4350	1.8535	0.0075	18.9468	80.7272	0.3260
70	30.0051	90	5.6	30.0051	71.2620	4.9358	0.3258	2.2242	0.0175	12.6906	86.6292	0.6802
75	25.0182	95	8.55	25.0182	75.2210	7.5360	0.2717	2.3477	0.0267	10.2670	88.7253	1.0077
80	20.0549	100	13.5	20.0549	79.1800	11.8989	0.2178	2.4713	0.0421	7.9737	90.4848	1.5415

ตารางที่ 6 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส(ต่อ)

%MeOH in FAME	Glycerol (mL)	MeOH (mL)	FAME (gram)	Glycerol (gram)	MeOH (gram)	FAME (gram)	Glycerol (mole)	MeOH (mole)	FAME (mole)	Glycerol (%mole)	MeOH (%mole)	FAME (%mole)
0	0.2	0	200.45	0.2522	0.0000	200.4500	0.0027	0.0000	0.7092	0.3847	0.0000	99.6153
10	0.7	12	89.9959	0.8827	9.5016	89.9959	0.0096	0.2966	0.3184	1.5347	47.4824	50.9829
20	1.25	25	79.9918	1.57625	19.7950	79.9918	0.0171	0.6178	0.2830	1.8646	67.3038	30.8316
30	1.95	35	70.0065	2.45895	27.7130	70.0065	0.0267	0.8650	0.2477	2.3436	75.9165	21.7399
40	3.25	50	60.0074	4.09825	39.5900	60.0074	0.0445	1.2356	0.2123	2.9818	82.7924	14.2258
50	4	60	50.0098	5.044	47.5080	50.0098	0.0548	1.4828	0.1769	3.1947	86.4850	10.3204
60	5.95	75	40.0005	7.50295	59.3850	40.0005	0.0815	1.8535	0.1415	3.9237	89.2606	6.8158
70	8.25	90	30.0071	10.40325	71.2620	30.0071	0.1130	2.2242	0.1062	4.6236	91.0311	4.3453
75	8.9	95	25.0019	11.2229	75.2210	25.0019	0.1219	2.3477	0.0885	4.7641	91.7778	3.4581
80	10.45	100	20.0066	13.17745	79.1800	20.0066	0.1431	2.4713	0.0708	5.3290	92.0348	2.6362

เส้นโค้งค่าการละลายของระบบ MeOH+FAME+Palm oil

ตารางที่ 7 ผลการทดลองร้อยละโดยน้ำหนักของระบบ MeOH+FAME+Palm oil ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

%FAME in Palm oil	mass fraction								
	FAME (gram)	Palm oil (gram)	MeOH (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	MeOH (gram)	Palm oil (%)	FAME (%)	MeOH (%)
0	0	100.011	7.8	100.011	0.0000	6.1760	94.1838	0	5.81619
5	5.0042	95.0768	9.5	95.0768	5.0042	7.5221	88.3588	4.65061	6.990598
10	9.9968	90.0693	10.05	90.0693	9.9968	7.9576	83.3792	9.254266	7.366523
20	20.0008	79.9957	11.45	79.9957	20.0008	9.0661	73.3484	18.33882	8.312757
30	29.944	70.0693	13	70.0693	29.9440	10.2934	63.5223	27.14613	9.331618
40	40.0614	60.0011	15.6	60.0011	40.0614	12.3521	53.3748	35.63719	10.98797
50	50.0095	50.4108	19.4	50.4108	50.0095	15.3609	43.5397	43.1931	13.26719
60	60.0197	40.0027	23.9	40.0027	60.0197	18.9240	33.6309	50.45944	15.9097
70	70.0003	29.9976	31.45	29.9976	70.0003	24.9021	24.0173	56.04507	19.93764

ตารางที่ 8 ผลการทดลองร้อยละโดยน้ำหนักของระบบ MeOH+FAME+Palm oil ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส(ต่อ)

%FAME in MeOH	mass fraction								
	Palm oil (mL)	FAME (gram)	MeOH (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	MeOH (gram)	Palm oil (%)	FAME (%)	MeOH (%)
0	0.1	0	250	0.09245	0	197.95	0.046682	0	99.95332
10	0.5	10.0017	115	0.46225	10.0017	91.057	0.455325	9.851858	89.69282
20	1	20.0072	100	0.9245	20.0072	79.18	0.923468	19.98488	79.09165
25	1.7	25.01	95	1.57165	25.01	75.221	1.54382	24.56714	73.88904
30	2	30.001	90	1.849	30.001	71.262	1.793196	29.09555	69.11126
35	2.3	35.0121	80	2.12635	35.0121	63.344	2.116141	34.844	63.03986
40	3.7	39.9975	75	3.42065	39.9975	59.385	3.327379	38.90688	57.76574
45	6	45.0085	70	5.547	45.0085	55.426	5.233932	42.46826	52.29781
50	6.65	50.0283	60	6.147925	50.0283	47.508	5.92947	48.25064	45.81989
55	8.55	55.0597	55	7.904475	55.0597	43.549	7.421124	51.69285	40.88602
60	10.55	59.9991	50	9.753475	59.9991	39.59	8.920107	54.87259	36.20731
65	12.85	65.0205	45	11.87983	65.0205	35.631	10.5569	57.77991	31.66318

ตารางที่ 9 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ MeOH+FAME+Palm oil ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส

%FAME in Palm oil	FAME (gram)	Palm oil (gram)	MeOH (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	MeOH (gram)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)	MeOH (%mole)
0	0	100.4894	11.45	100.4894	0.0000	9.0661	91.7246	0.0000	8.2754
5	5.0037	95.3234	12.55	95.3234	5.0037	9.9371	86.4500	4.5379	9.0121
10	10.0118	90.1277	13.35	90.1277	10.0118	10.5705	81.4088	9.0433	9.5479
20	19.9967	80.835	15	80.835	19.9967	11.8770	71.7203	17.7419	10.5378
30	30.016	70.4676	16.85	70.4676	30.0160	13.3418	61.9085	26.3702	11.7213
40	40.0188	60.0036	19.3	60.0036	40.0188	15.2817	52.0394	34.7072	13.2534
50	50.1018	50.0743	22.3	50.0743	50.1018	17.6571	42.4959	42.5192	14.9849
60	60.0258	40.0333	29.85	40.0333	60.0258	23.6352	32.3647	48.5275	19.1078
65	65.0567	35.0387	35.4	35.0387	65.0567	28.0297	27.3473	50.7759	21.8768
70	70.0207	30.018	42.4	30.018	70.0207	33.57232	22.4667	52.4064	25.1269

ตารางที่ 10 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ MeOH+FAME+Palm oil ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส(ต่อ)

%FAME in MeOH	Palm oil (mL)	FAME (gram)	MeOH (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	MeOH (gram)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)	MeOH (%mole)
0	0.1	0	250	0.09245	0	197.95	0.0467	0.0000	99.9533
10	0.6	10.0081	115	0.5547	10.0081	91.057	0.5459	9.8486	89.6056
20	1	20.0231	100	0.9245	20.0231	79.18	0.9233	19.9976	79.0791
30	2.5	30.0161	90	2.31125	30.0161	71.262	2.2312	28.9760	68.7928
35	4.85	35.0193	80	4.483825	35.0193	63.344	4.3597	34.0499	61.5904
40	6.75	40.1528	75	6.240375	40.1528	59.385	5.8995	37.9594	56.1411
45	8.6	45.0184	70	7.9507	45.0184	55.426	7.3349	41.5318	51.1333
50	10.8	50.019	60	9.9846	50.019	47.508	9.2870	46.5243	44.1887
55	14.65	55.0168	55	13.54393	55.0168	43.549	12.0810	49.0741	38.8450
60	16.5	60.008	50	15.25425	60.008	39.59	13.2816	52.2480	34.4704

ตารางที่ 11 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ MeOH+FAME+Palm oil ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส

%FAME in Palm oil	FAME (gram)	Palm oil (gram)	MeOH (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	MeOH (gram)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)	MeOH (%mole)
0	0	100.0158	12.8	100.0158	0.0000	10.1350	90.79894	0	9.201056
5	5.0007	95.0087	13.4	95.0087	5.0007	10.6101	85.88783	4.520631	9.591544
10	10.0166	89.9989	16.05	89.9989	10.0166	12.7084	79.84013	8.88596	11.27391
20	20.0033	80.0258	18.05	80.0258	20.0033	14.2920	70.00091	17.49747	12.50162
30	30.0148	70.0074	20.5	70.0074	30.0148	16.2319	60.2193	25.81827	13.96243
40	40.0202	60.0315	23.65	60.0315	40.0202	18.7261	50.54102	33.69334	15.76564
50	50.002	50.0546	28.55	50.0546	50.0020	22.6059	40.80677	40.76389	18.42934
60	59.9983	40.0395	37.95	40.0395	59.9983	30.0488	30.77911	46.12181	23.09908
65	65.0046	37.5999	43.5	37.5999	65.0046	34.4433	27.43561	47.43206	25.13233
70	70.028	30.001	58	30.001	70.028	45.9244	20.55519	47.9797	31.46511

ตารางที่ 12 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ MeOH+FAME+Palm oil ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส(ต่อ)

%FAME in MeOH	Palm oil (mL)	FAME (gram)	MeOH (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	MeOH (gram)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)	MeOH (%mole)
0	0.1	0	250	0.09245	0	197.95	0.046682	0	99.95332
10	1	10.0219	115	0.9245	10.0219	91.057	0.906342	9.825065	89.26859
20	1.3	20.005	100	1.20185	20.005	79.18	1.197219	19.92791	78.87487
30	3.9	29.9964	90	3.60555	29.9964	71.262	3.438312	28.60506	67.95662
35	6.9	34.9948	80	6.37905	34.9948	63.344	6.091655	33.41818	60.49016
40	9.5	40.0062	75	8.78275	40.0062	59.385	8.119099	36.98321	54.89769
45	13	45.0002	70	12.0185	45.0002	55.426	10.68837	40.01985	49.29179
50	16.1	50.0109	60	14.88445	50.0109	47.508	13.242	44.49236	42.26564
55	22.8	54.9814	55	21.0786	54.9814	43.549	17.62292	45.96761	36.40947
60	28.7	59.9938	50	26.53315	59.9938	39.59	21.03853	47.56997	31.3915

เส้นโค้งค่าการละลายของระบบ FAME+Palm oil+Glycerol

ตารางที่ 13 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+Palm oil+Glycerol ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

%Palm oil in FAME	Gly (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	Gly (gram)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	Gly (%mole)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)
0	0.25	0	200	0.31525	0.0000	200.0000	0.4814	0.0000	99.5186
10	0.15	10.0769	90.0243	0.18915	10.0769	90.0243	0.6179	3.5671	95.8151
30	0.3	29.981	69.9988	0.3783	29.9810	69.9988	1.4311	12.2905	86.2785
40	0.2	40.0028	59.9989	0.2522	40.0028	59.9989	1.0449	17.9603	80.9948
50	0.2	50.0091	50.0324	0.2522	50.0091	50.0324	1.1478	24.6631	74.1891
60	0.25	60.0052	40.006	0.31525	60.0052	40.0060	1.5879	32.7539	65.6582
70	0.4	70.0597	29.9921	0.5044	70.0597	29.9921	2.8228	42.4884	54.6888
80	0.35	79.9999	20.6433	0.44135	79.9999	20.6433	2.7869	54.7417	42.4715
90	0.3	90.0239	9.9939	0.3783	90.0239	9.9939	2.8252	72.8564	24.3184
100	0.65	200	0	0.81965	200.0000	0.0000	3.6440	96.3560	0.0000

ตารางที่ 14 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+Palm oil+Glycerol ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส

%Palm oil in FAME	Gly (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	Gly (gram)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	Gly (%mole)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)
0	0.25	0	200.02	0.31525	0.0000	200.0200	0.4814	0.0000	99.5186
10	0.15	10.0693	90.0351	0.18915	10.0693	90.0351	0.6178	3.5641	95.8181
30	0.2	30.0752	70.0824	0.2522	30.0752	70.0824	0.9573	12.3706	86.6722
40	0.25	40.0379	60.005	0.31525	40.0379	60.0050	1.3024	17.9250	80.7726
50	0.2	49.9975	50.0343	0.2522	49.9975	50.0343	1.1478	24.6581	74.1941
60	0.2	59.9942	39.9999	0.2522	59.9942	39.9999	1.2746	32.8575	65.8679
70	0.35	70.0138	30.1501	0.44135	70.0138	30.1501	2.4722	42.4999	55.0279
80	0.2	80.0239	20.091	0.2522	80.0239	20.0910	1.6302	56.0553	42.3144
90	0.2	90.019	9.9924	0.2522	90.0190	9.9924	1.9015	73.5507	24.5478
100	0.7	200.03	0	0.8827	200.0300	0.0000	3.9128	96.0872	0.0000

ตารางที่ 15 ผลการทดลองร้อยละโดยโมลของระบบ FAME+Palm oil+Glycerol ที่อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส

%Palm oil in FAME	Gly (mL)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	Gly (gram)	Palm oil (gram)	FAME (gram)	Gly (%mole)	Palm oil (%mole)	FAME (%mole)
0	0.2	0	200	0.2522	0.0000	200.0000	0.3855	0.0000	99.6145
10	0.2	10.005	90.0163	0.2522	10.0050	90.0163	0.8224	3.5355	95.6421
30	0.15	30.0003	69.9906	0.18915	30.0003	69.9906	0.7207	12.3873	86.8920
40	0.2	40.048	60.0928	0.2522	40.0480	60.0928	1.0434	17.9542	81.0024
50	0.2	50.0497	50.0025	0.2522	50.0497	50.0025	1.1480	24.6891	74.1628
60	0.2	60.0084	40.0001	0.2522	60.0084	40.0001	1.2745	32.8626	65.8629
70	0.15	69.9958	30.016	0.18915	69.9958	30.0160	1.0775	43.2099	55.7126
80	0.15	79.9925	19.9962	0.18915	79.9925	19.9962	1.2304	56.3881	42.3815
90	0.2	90.0084	10.0029	0.2522	90.0084	10.0029	1.9012	73.5294	24.5694
100	0.7	200	0	0.8827	200.0000	0.0000	3.9134	96.0866	0.0000

ตารางที่ 16 เส้นเชื่อมวิภาคของระบบ FAME+MeOH+Glycerol ที่อุณหภูมิ 35 45 และ 55 องศาเซลเซียส

Tie Line	feed composition			FAME-rich phase			Glycerol-rich phase		
	FAME	MeOH	Glycerol	FAME	MeOH	Glycerol	FAME	MeOH	Glycerol
	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)	(%โมล)
อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส									
เส้น บน	5.672745	82.6818	11.64545	48.73501	51.24825	0.016742	0.498024	86.59666	12.90532
เส้น กลาง	6.32672	74.17165	19.50163	60.82669	39.15328	0.020033	0.229906	78.41429	21.3558
เส้น ล่าง	7.244358	63.43938	29.31626	65.59779	34.33821	0.064002	0.220346	66.90394	32.87571
อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส									
เส้น บน	3.613399	79.74333	16.64327	20.03505	79.94708	0.017865	1.284959	79.79643	18.91861
เส้น กลาง	6.308941	74.32814	19.36292	79.5974	20.37746	0.025141	0.101995	78.67031	21.2277
เส้น ล่าง	7.189245	63.37647	29.43429	90.00252	9.969505	0.027973	0.032977	67.23087	32.73615
อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส									
เส้น บน	5.656031	82.11993	12.22403	49.45196	50.5311	0.016937	0.450266	85.97727	13.57246
เส้น กลาง	6.40643	74.33311	19.26046	49.0516	50.93157	0.016828	0.420034	77.4632	22.11677
เส้น ล่าง	7.145366	63.66346	29.19117	59.57077	40.40954	0.019691	0.097054	67.47425	32.42869

ตารางที่ 17 เส้นเชื่อมวัฏภาคของระบบ MeOH + FAME + Palm Oil ที่อุณหภูมิ 35 45 และ 55 องศาเซลเซียส

Tie Line	feed composition			MeOH-rich phase			Palm Oil-rich phase		
	MeOH	FAME	Palm Oil	MeOH	FAME	Palm Oil	MeOH	FAME	Palm Oil
	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)	(%น้ำหนัก)
อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส									
เส้น บน	39.98	39.989	20.031	69.656	30.104	0.24	23.243	45.478	31.179
เส้น กลาง	39.98	29.997	30.023	90.004	9.596	0.399	10.404	42.623	46.973
อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส									
เส้น บน	39.996	39.991	20.013	81.915	17.917	0.167	15.77	53.462	30.768
เส้น กลาง	39.79	29.839	30.371	82.615	16.949	0.437	14.291	38.406	47.303
เส้น ล่าง	39.992	20.041	39.966	94.538	5.097	0.365	7.597	29.877	62.526
อุณหภูมิ 55 องศาเซลเซียส									
เส้น บน	40.86	39.581	19.559	76.896	22.254	0.849	17.748	51.292	30.96
เส้น กลาง	39.564	29.689	30.747	96.236	2.992	0.772	4.752	47.389	47.859
เส้น ล่าง	39.659	20.233	40.108	93.089	6.444	0.467	6.52	31.067	62.414

ประวัตินักวิจัย

นายธีระสุด สุขกำเนิด เกิดเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ณ กรุงเทพมหานคร นายธีระสุด สุขกำเนิด สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมเคมี) (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2536 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท Master of Science จาก Lehigh University ปี พ.ศ. 2539 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก Doctor of Philosophy จาก Lehigh University ปี พ.ศ. 2544 นายธีระสุด สุขกำเนิด เริ่มเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมเคมี ม.เทคโนโลยีสุรนารี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าสาขาวิชาวิศวกรรมเคมี ม.เทคโนโลยีสุรนารี 111 ถ.มหาวิทยาลัย ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

นายธีระสุด สุขกำเนิดมีผลงานวิจัยที่ได้เผยแพร่ในวารสารวิชาการและการประชุมวิชาการต่างๆ ดังนี้

T. Sookkumnerd, J. T. Hsu, and Y. Ito, Gradient Formation in Membrane Unit for Differential Precipitation of Proteins. *AIChE Journal*, **46**, 1191-1200, 2000.

T. Sookkumnerd, and J. T. Hsu, Purification of PEG-Protein Conjugates by Countercurrent Distribution in Aqueous Two-Phase Systems. *Journal of Liquid Chromatography*, **23**, 497-503, 2000.

T. Sookkumnerd, J. T. Hsu and Y. Ito, Purification of PEG-Protein Conjugates by Centrifugal Precipitation Chromatography. *Journal of Liquid Chromatography*, **23**, 1973-1979, 2000.

T. Sookkumnerd, P. P. Hsu, J. T. Hsu and Y. Ito, Shear Stress and Precipitation Effect on Enzymatic Activity of α -chymotrypsin in Centrifugal Precipitation Chromatography. *Journal of Liquid Chromatography*, **24**, 945-955, 2001.

P. Tomanee, T. Sookkumnerd and Hsu, J. T., Mathematical Study on Gradient Formation of Cetyltrimethylammonium Bromide in Centrifugal Precipitation Chromatography, *J. Chin. Inst. Eng.*, **28** (7), 1053-1060, 2005.

T. Sookkumnerd, and P. Chuaohuymak, Kinetics of Homogeneous Transesterification Reaction of Palm oil and Methanol, TICHe Annual Meeting 2005, Pattaya, October 27th -28th, 2005.

T. Sookkumnerd, G. Sirijeerachai, R. Kiattikomol, and B. Wichitsathian, Modeling and Simulation of a Salt Crystallization in a Solar Evaporator, International Conference on Green and Sustainable Innovation, Chiang Mai, November 29th – December 1st, 2006